

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Zhodnocení vlivu dotační politiky na zemědělské
družstvo**

Tereza Šeligová

© 2018 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tereza Šeligová

Provoz a ekonomika

Název práce

Zhodnocení vlivu dotační politiky na zemědělské družstvo

Název anglicky

Impacts subsidy policy for agricultural cooperative

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zhodnocení využití současného čerpání dotačních prostředků konkrétním zemědělským družstvem s následným optimalizačním návrhem.

Díličí cíle:

- charakteristika agrární politiky
- vymezení aktuálních nástrojů SZP
- ekonomické vyhodnocení vlivu dotačního čerpání na hospodaření podniku
- návrh optimalizačních procesů

Metodika

Pro dosažení nastavených cílů budou nejprve definovány základní termíny týkající se daného tématu, včetně vymezení nástrojů agrární politiky použitých v současném programovacím období. V navazující části k hlavním metodickým nástrojům bude patřit finanční analýza a to zejména ukazatele rentability a zadluženosti. Z dosažených výstupů budou derivovány závěry a doporučení, které by měly vést ke zlepšení ekonomické situace v podniku.

Doporučený rozsah práce

60 stran

Klíčová slova

Dotace, zemědělství, zemědělské družstvo, rostlinná produkce, rentabilita, Společná zemědělská politika

Doporučené zdroje informací

DVOŘÁKOVÁ, D. *Specifika účetnictví a oceňování v zemědělství*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-961-6.

Ministerstvo zemědělství. *Zemědělství 2015*. Praha : Ministerstvo zemědělství , 2016. 78-80-7434-292-9

RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza : metody, ukazatele, využití v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5534-2.

Státní zemědělský intervenční fond. [Online] <https://www.szif.cz/cs>.

SYNEK, M. *Manažerská ekonomika*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3494-1.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 ZS – PEF (únor 2019)

Vedoucí práce

Ing. Michal Malý, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 17. 1. 2017

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 26. 1. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 25. 11. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Zhodnocení vlivu dotační politiky na zemědělské družstvo " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28.11.2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Michalovi Malému, Ph.D. za odborné rady při zpracování této bakalářské práce, dále vedení analyzovaného podniku za poskytnutí informací a podkladů. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat mé rodině za podporu při psaní této práce.

Zhodnocení vlivu dotační politiky na zemědělské družstvo

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá zhodnocením vlivu dotační politiky na konkrétní zemědělské družstvo v rozmezí let 2012–2017. Práce je rozdělena do tří částí, a to na metodiku, literární rešerši a vlastní práci. V metodice jsou popsány základní vztahy pro analýzu podniku z finanční stránky, které jsou pak dále využity v praktické části. Následuje druhá, teoretická část, v níž se s pomocí nastudování odborné literatury a internetových zdrojů charakterizují témata, jako jsou agrární politika České republiky, Společná zemědělská politika Evropské unie. V praktické části jsou nejdříve uvedeny základní informace o podniku jako takovém. Poté je provedena finanční analýza vybranými ukazateli a dochází ke zhodnocení vlivu dotací na družstvo pomocí výsledků, kterých je dosaženo díky získaným interním podkladům. Je zde počítáno jak s provozními dotacemi, tak i bez nich. Z nich je ve finálním zhodnocení zjištěno, že by podnik nebyl schopen pokračovat ve své práci bez finančních podpor. Na základě získaných výsledků jsou formulovány tři návrhy optimalizačních procesů, které by měly podniku zlepšit jeho celkovou finanční situaci.

Klíčová slova: Dotace, zemědělství, zemědělské družstvo, rostlinná produkce, rentabilita, Společná zemědělská politika

Impacts subsidy policy for agricultural cooperative

Abstract

The bachelor thesis deals with the evaluation of the impact of agricultural policy on particular agricultural cooperative in the period from 2012 to 2017. The thesis is divided into three parts. The first part is the methodology. The second part is the theoretical framework and the last part is the practical part including a financial analysis. In the methodology, basic relations for the financial analysis are described. By studying academic literature, the second part focuses on topics like agricultural policy of the Czech Republic, Common Agricultural Policy in the European Union etc. In the practical part, basic information about the company is stated. Then a financial analysis is created that is based on chosen indicators. The financial analysis provides the evaluation of the impact of subsidies on agricultural cooperative. Indicators are counted with operating subsidies and then they are counted without them. The results of the evaluation show that there is a big impact of subsidies on agricultural cooperative. Without the subsidies, company cannot maintain their business. Taking all the obtained results in mind, the author suggested three optimization processes.

Keywords: subsidy, agriculture, agriculture cooperative, plant production, Common Agricultural Policy

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	15
3 Teoretická východiska	23
3.1 Agrární politika	23
3.2 Důvody podpory zemědělství	23
3.3 Společná zemědělská politika	24
3.3.1 Změny SZP pro rok 2014–2020.....	25
3.3.2 Aktuální nástroje SZP	26
3.3.3 Financování SZP	31
3.4 Národní dotace	31
3.4.1 Přejídné vnitrostátní podpory (PVP).....	32
3.4.2 Program podpory PGRLF	32
3.5 Charakteristika rostlinné produkce	32
4 Vlastní práce	35
4.1 Charakteristika zemědělského družstva	35
4.1.1 Struktura osevu obhospodařované půdy	37
4.1.2 Výnos plodin podniku.....	38
4.2 Dotace získané podnikem v letech 2012–2017	39
4.3 Hospodářský výsledek za běžné období podniku 2012–2017	43
4.4 Posouzení vlivu dotací pomocí ekonomických ukazatelů	44
4.5 Návrh optimalizačních procesů.....	51
4.5.1 Úprava osevního postupu.....	51
4.5.2 Restrukturalizace – zaměstnanci.....	56
4.5.3 Investiční dotace	60
5 Závěr.....	65
6 Seznam použitých zdrojů	69
6.1 Tištěné dokumenty	69
6.2 Elektronické dokumenty	70
7 Přílohy	73

Seznam obrázků

Obrázek 1 Rozdělení finančních prostředků do jednotlivých částí	29
Obrázek 2 Priority PRV 2014–2020	30
Obrázek 3 Mapa obhospodařované půdy podle oblastí	36

Seznam tabulek

Tabulka 1 Výměra obhospodařované půdy v období 2020–2017.....	36
Tabulka 2 Výnosy podniku (v celých tis. Kč).....	37
Tabulka 3 Struktura osevu obhospodařované půdy (ha).....	38
Tabulka 4 Výnosy jednotlivých plodin (t/ha).....	39
Tabulka 5 Přijaté provozní dotace v celých tis. Kč (2012–2020).....	42
Tabulka 6 Hospodářský výsledek a přijaté dotace (tis. Kč)	44
Tabulka 7 Výpočet rentability aktiv a vlastního kapitálu (tis. Kč)	45
Tabulka 8 Výpočet rentability tržeb a nákladů (tis. Kč).....	46
Tabulka 9 Výčet nákladů podniku	48
Tabulka 10 Výpočet likvidity podniku.....	48
Tabulka 11 Výsledky ukazatelů zadluženosti	50
Tabulka 12 Celkový zisk za plodiny v jednotlivých letech (Kč)	52
Tabulka 13 Zdroj dat pro zjištění vhodnosti plodin.....	53
Tabulka 14 Návrh osevního postupu	55
Tabulka 15 Úprava osevního postupu – finančně.....	56
Tabulka 16 Výpočet provozního CF (Kč).....	62
Tabulka 17 Zdroj dat pro úpravu osevního postupu – náklady – Kč/t.....	73
Tabulka 18 Zdroj dat pro úpravu osevního postupu – cena – Kč/t.....	73
Tabulka 19 Zdroj dat pro úpravu osevního postupu – plodiny – výnos t/ha.....	73
Tabulka 20 Zdroj dat pro výpočet produktivity práce	74
Tabulka 21 Zdroj dat pro výpočet provozních nákladů (Kč).....	74

Seznam grafů

Graf 1 Srovnání produkce za sledované období ve stálých cenách roku 1989	34
Graf 2 Vývoj sazby SAPS (Kč)	43
Graf 3 Poměr VH a provozních dotací	44
Graf 4 Zobrazení zisku u jednotlivých plodin Kč/ha	53
Graf 5 Mzdová produktivita	57
Graf 6 Produktivita práce	58
Graf 7 Mzdová produktivita po novém návrhu	59
Graf 8 Produktivita práce po novém návrhu	60
Graf 9 Doba návratnosti investice	63

Seznam použitých zkratek

AEO	– Agroenvironmentální opatření
CAP	– Common agriculture policy – Společná zemědělská politika
CF	– Cash flow
ČSH	– Čistá současná hodnota
ČSÚ	– Český statistický úřad
DN	– Doba návratnosti
DP	– Dlouhodobé pohledávky
EAFRD	– Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAT	– Earnings after taxes – Čistý zisk po zdanění
EBIT	– Earnings before interests and taxes – Zisk před zdaněním a nákladovými úroky
EBT	– Earnings before taxes – Zisk před zdaněním
EZFRV	– Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EZOZF	– Evropský zemědělský orientační a záruční fond
EZZF	– Evropský zemědělský záruční fond
ha	– hektar
HV**	– Hospodářský výsledek za běžnou činnost
IN	– investice
KFM	– Krátkodobý finanční majetek
KP	– Krátkodobé pohledávky
KV	– Kapitálové výdaje
MZe	– Ministerstvo zemědělství
PI	– Index ziskovosti
PP	– Peněžní prostředky
PP	– Produktivita práce
PVP	– Přejícné vnitrostátní podpory
PVVaS	– Prodej vlastních výrobků a služeb
ROA	– Return on assets – Rentabilita aktiv
ROC	– Return on costs – Rentabilita nákladů
ROE	– Return on equity – Rentabilita vlastního kapitálu
ROS	– Return on sales – Rentabilita tržeb
SAPARD	– Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova
SAPS	– Single Area Payment Scheme – Jednotná platba na plochu
SOT	– Společná organizace trhu
SZP	– Společná zemědělská politika

- Top-Up – Národní doplňkové dotace
VCS – Dobrovolná podpora vázaná na produkci
VDJ – Velká dobytčí jednotka
VH – Výsledek hospodaření
VZaZ – Výkaz zisku a ztrát

1 Úvod

Zemědělství patří už dlouhá staletí mezi tradiční odvětví národního hospodářství. Zároveň je i nedílnou součástí života na zemi. Od svého vzniku si prošlo mnoha změnami, které měly na toto odvětví pozitivní, ale z větší části negativní vliv. Důsledkem těchto vlivů klesl podíl na hrubém domácím produktu na nejnižší místo, a to nejen v České republice, ale také v ostatních vyspělých státech. V současné době se podíl zemědělství na HDP v ČR pohybuje okolo 2,4 % s tendencí nárůstu. I přesto je to v porovnání se službami, které mají podíl na HDP okolo 60 %, stále zanedbatelné číslo. Dalšími problémy, se kterými se odvětví potýká, je neustálé snižování počtu zaměstnaných a zemědělské půdy, které je způsobeno zejména čím dál tím větším růstem staveb.

Výměra zemědělské půdy v České republice aktuálně činí 4,2 mil. ha. Největší část zaujímá orná půda – 71 % (3 mil. ha), dále pak trvalé travní porosty (978 tis. ha), zahrady a ovocné sady, vinice a chmelnice. Nejrozšířenější skupinou plodin jsou stále obiloviny s převládajícím pěstováním pšenice a ječmene.

Jak už bylo řečeno, zemědělství je životně důležité. V zájmu státu je udržení tohoto tradičního odvětví v chodu, a protože bez dostatečné finanční podpory by se spousta zemědělců neobešla, poskytuje stát určité finanční příspěvky. Podpory, o které si podniky žádají, pochází ze dvou hlavních zdrojů, a to z daného státu (ČR) nebo z Evropské unie. V současné době jsou poskytovány dotace v rámci dotačního programu – Program rozvoje venkova 2014–2020, kdy putuje do českého zemědělství více než 96 miliard korun.

Je důležité se zmínit o roce 2004, který byl pro Českou republiku významný tím, že vstoupila do Evropské unie a tím i dostala možnost čerpat finanční příspěvky jak z národních zdrojů, tak i ze zdrojů Evropských dotačních fondů, které jsou výrazným přínosem pro české zemědělství.

Vybrané téma je vzhledem k oboru Provoz a ekonomika, který autor studuje na České zemědělské univerzitě, velmi úzce spjaté. Informace získané během studia jsou efektivně využity při zpracování bakalářské práce. Díky příležitosti psaní závěrečné práce na vybrané téma si autor rozšiřuje své vědomosti o dané problematice a s dalšími s ní spojenými tématy, která využije při studiu na vysoké škole.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnocení využití současného čerpání dotačních prostředků daným zemědělským podnikem. Zásadním obdobím pro zkoumání vlivu dotačních prostředků jsou roky 2012–2017. Z důvodu celkového rozsahu tématu (dotační politika) a pro preciznější vypracování bylo zapotřebí rozdělit hlavní cíl do dílčích cílů, u nichž je řešená problematika zkoumaná z větší hloubky.

Bakalářská práce je v první části zaměřena na teoretickou stránku dotační politiky, postupně přechází v praktickou část, jejímž hlavním úkolem je zhodnotit vliv využití dotačních prostředků na konkrétní zemědělské družstvo.

Dílčí cíle práce

1. Charakteristika agrární politiky

Tento dílčí cíl shrne základní myšlenky, důvody podpory zemědělského sektoru a zákroky, jimiž agrární politika zasahuje do zemědělství.

2. Vymezení aktuálních nástrojů SZP

Druhý dílčí cíl vymezí aktuální nástroje Společné zemědělské politiky, objasní změny v pilířích, které nastaly při přechodu na nové programové období, a poté specifikuje celkově novou SZP pro období 2014–2020.

3. Ekonomické vyhodnocení vlivu dotačního čerpání na hospodaření podniku

Díky předposlednímu cíli bude vytvořena finanční analýza, která bude zkonstruována zejména s pomocí poměrových ukazatelů, a to především ukazateli rentability, likvidity a zadluženosti včetně i bez dotací. K zajištění nezkrácení výsledků budou použity informace z účetních výkazů, dále pak interní informace získané přímo od předsedy družstva.

4. Návrh optimalizačních procesů

Po vypracování teoretické a praktické části bakalářské práce dojde ke komparování získaných informací a autor navrhne určité optimalizační procesy, které by měly zlepšit celkovou ekonomiku podniku.

2.2 Metodika

Bakalářská práce se skládá ze dvou základních částí, a to literární rešerše a vlastní práce (praktické části). V literární rešerši jsou použita data z dostupné literatury a pro aktuálnost také internetové zdroje, týkající se dané problematiky.

Ve vlastní části je uvedena hospodářská situace družstva v posledních šesti letech. K vypracování jsou použity interní dokumenty družstva (rozvaha a ostatní materiály) a informace získané od předsedy družstva. První část sdělí obecné informace o družstvu. Následně je uvedena přibližná rozloha podniku a s ní související i jeho produkce.

V navazující části patří k hlavním metodickým nástrojům finanční analýza, a to zejména poměrové ukazatele. V tabulkách je sdělen vývoj zaměstnanců, zadluženost družstva, poskytované dotace. V porovnání jsou zde výsledky hospodaření včetně i bez poskytovaných dotací.

V poslední kapitole praktické části je uveden návrh optimalizačního procesu, který vyplývá ze získaných informací a finančních analýz o družstvu.

Poměrové ukazatele

Poměrové ukazatele jsou považovány za jedny z nejčastějších rozborových postupů z hlediska využitelnosti i dalších úrovní analýzy. Důvodem, proč jsou poměrové ukazatele nejvyužívanější, je ta skutečnost, že využívají veřejně dostupná data o daném podniku. Existuje různé dělení poměrových ukazatelů. Jedním z nejobvyklejších způsobů členění je z hlediska zaměření.

V praktické části bakalářské práce budou využity ukazatele

- likvidity,
- rentability,
- zadluženosti,
- aktivity

(Sedláček, 2007).

Ukazatelé likvidity

V obecném pojetí likvidita znamená schopnost podniku uhradit platební závazky včas. Je velmi důležitá z hlediska finanční rovnováhy firmy. Jelikož pro podnik není dostatečně příznivá ani velká likvidita, ani malá likvidita, proto je nezbytné najít likviditu

vyváženou, která zajistí rovnováhu mezi přijatelným zhodnocením prostředků a schopností včasného uhrazení platebních závazků (Kalouda, 2016).

Okamžitá likvidita

Je označována jako likvidita I. stupně. Jsou sem zahrnovány jen nejlídvnější položky z rozvahy, a to peněžní prostředky a krátkodobý finanční majetek. Hodnota okamžité likvidity by se v České republice měla pohybovat okolo 0,2–0,5. Ovšem pokud podnik překročí nejnižší doporučovanou hodnotu okamžité likvidity, nemusí to vždy naznačovat finanční problémy firmy, protože spousta podniků využívá různé kontokorenty, které nemusí být patrné v rozvaze (Růčková, 2015).

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{(\text{KFM} + \text{PP})}{\text{Krátkodobé závazky}} \quad (2.1)$$

Pohotová likvidita

Likvidita II. stupně. U pohotové likvidity je v čitateli počítáno kromě s položkami z okamžité likvidity i s krátkodobými pohledávkami. Ukazatel by měl vycházet v rozmezí 1–1,5. Pokud by klesl pod 1, podnik by se musel spoléhat na prodej zásob (Kalouda, 2016).

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{(\text{KFM} + \text{PP} + \text{KP})}{\text{Krátkodobé závazky}} \quad (2.2)$$

Běžná likvidita

Likvidita III. stupně. Vypovídá o tom, jak by byl podnik schopen vyrovnat závazky, pokud by přeměnil všechna svá aktiva na hotovost. Čím je vyšší hodnota ukazatele, tím je podnik schopen snáz splatit své závazky. V ukazateli se čísel pohybuje vůči jmenovateli v rozsahu 1,5–2,5 (Higgins, Robert C., 2011).

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{(\text{Oběžná aktiva} + \text{zásoby}) - \text{DP}}{\text{Krátkodobé závazky}} \quad (2.3)$$

S analýzou likvidity je úzce spjatá skupina čistý pracovní kapitál, který patří do rozdílových ukazatelů. Lze jej chápat jako prostředky, které by byly schopny podniku dovolit pokračovat v činnosti, ale v omezeném rozsahu, jestliže by byl podnik nucen zaplatit všechny krátkodobé závazky nebo jejich převážný díl (Růčková, 2015).

$$\text{Čistý pracovní kapitál} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobé závazky}} \quad (2.4)$$

Ukazatelé rentability

Zmíněný ukazatel je chápán jako výnosnost vloženého kapitálu. Nejvíce jsou zde využívány dva základní účetní výkazy, a to výkaz zisku a ztrát a rozvaha. Obecně lze říci, že v těchto ukazatelích se na pozici čitatele vyskytuje toková veličina, tedy položka týkající se výsledku hospodaření, a ve jmenovateli určitý druh kapitálu. Z dlouhodobého hlediska by ukazatelé rentability měly mít rostoucí tendenci. Pro finanční analýzu podniku jsou nejpřínosnější tři kategorie zisku:

- EBIT (zisk před zdaněním + nákladové úroky)
Využíváno k mezifiremnímu srovnání.
- EAT (zisk po zdanění nebo čistý zisk)
Využití k hodnocení výkonnosti firmy.
- EBT (zisk před zdaněním nebo provozní zisk)
Využíváno ke srovnání výkonnosti firem s různým daňovým zatížením.

V praxi jsou nejvíce využity tyto ukazatele rentability:

Rentabilita aktiv (ROA)

Poměřuje zisk s celkovými aktivy investovanými do podnikání bez ohledu na to, z jakého zdroje je financován (Synek, 2011).

$$\text{ROA} = \frac{\text{VH}^{**} + \text{nákladové úroky}}{\text{Celková aktiva}} \times 100 \% \quad (2.5)$$

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE – Return on equity)

Pomocí tohoto ukazatele měříme výnosnost vloženého kapitálu. Díky němu se zjistí, zda míra rizika odpovídá vloženému reprodukovatému kapitálu. Příznivým výsledkem ukazatele je jeho růst, kdy dochází ke zlepšení výsledku hospodaření nebo snížení podílu vlastního kapitálu (Kalouda, 2016).

$$\text{ROE} = \frac{\text{Výsledek hospodaření za účetní období}}{\text{Vlastní kapitál}} \times 100 (\%) \quad (2.6)$$

Rentabilita tržeb (ROS – Return on sales)

Vyjádřuje poměr mezi výsledkem hospodaření (ziskem) v různých podobách a tržbami znovu v různých podobách podle specifik analýzy. Například při vyjádření ziskového rozpětí, tedy ziskové marže, je zapotřebí do čitatele zahrnout čistý provozní zisk a do jmenovatele veškeré tržby. Tento specifický ukazatel vyjádří schopnost podniku dosahovat zisku při dané úrovni tržeb (Sedláček, 2007).

$$\text{ROS} = \frac{\text{VH za účetní období}}{\text{Tržby z PVVaS} + \text{Tržby z prodeje zboží}} \times 100 (\%) \quad (2.7)$$

Rentabilita nákladů (ROC – return on cost)

Bývá používán jako doplňkový ukazatel k rentabilitě tržeb. Položky, které se dosadí do vzorce, se odvíjejí od toho, jaká analýza bude zvolena. Pokud bude vybrána provozní analýza, pak se do vzorce započítá zisk z provozní činnosti a náklady na ni. Lze říci, že čím je ukazatel menší, tím dosahuje podnik lepších výsledků hospodaření (Knápková, Pavelková, Šterek, 2013).

$$\text{ROC} = \frac{\text{VH za běžnou činnost před zdaněním}}{\text{Provozní náklady}} \times 100 (\%) \quad (2.8)$$

Ukazatelé zadluženosti

Zadluženost je chápána jako využívání cizích zdrojů, tedy dluhu k financování aktiv. V reálné ekonomice téměř neexistuje ten fakt, že by podnik financoval vše jen ze svých zdrojů, nebo naopak jen z cizích, protože při využívání jen svého vlastního kapitálu dochází k poklesu výnosnosti vloženého kapitálu. Pokud podnik využívá jen cizí zdroje, dochází zde k problému při získávání jiných zdrojů. V tomto případě však zasahuje stát, který vydal zákon, v němž nařizuje určitou výši vlastního kapitálu.

Jedním z problémů finančního řízení podniku je nastavení souladu mezi těmito zdroji financování. Proto je hlavním cílem analýzy zadluženosti najít kompromis mezi množstvím cizího a vlastního kapitálu.

Při analýze finanční struktury se využívá mnoho ukazatelů zadluženosti, které vznikají především z odvození údajů z rozvahy. V této analýze se porovnávají položky

z rozvahy a z nich se dále zjišťuje, v jakém rozsahu jsou aktiva firmy pokryta cizími zdroji financování.

Zde jsou uvedeny vybrané ukazatele zadluženosti:

Míra celkové zadluženosti

Celkové vyjádření zadluženosti. Lze říci, že čím je hodnota ukazatele vyšší, tím je riziko věřitelů vyšší a podnik je více zadlužen (Sedláček, 2007).

$$\text{Míra celkové zadluženosti} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Celková aktiva}} \times 100 (\%) \quad (2.9)$$

Míra zadluženosti

Koeficient ukazuje poměr, jak moc jsou cizí zdroje kryty vlastním kapitálem. Obecně lze říci, že by cizí zdroje neměly být vyšší než vlastní kapitál. Pro zjištění vývoje je nejideálnější sledovat tento ukazatel v časové řadě, a to minimálně 3 let (Kubičková, Jindřichovská, 2015).

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Vlastní kapitál}} \times 100 (\%) \quad (2.10)$$

Ukazatel úrokového krytí

Ukazuje nám, kolikrát je zisk vyšší než úroky, tedy aby podnik zjistil, zda je pro něj stále přijatelné dluhové zatížení (Knápková, Pavelková, Šterek, 2013).

$$\text{Ukazatel úrokového krytí} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Nákladové úroky}} \quad (2.11)$$

Ukazatelé aktivity

Analýza aktivity zjišťuje, jak moc je podnik schopen využít investované finanční prostředky. Vyjadřuje vázanost majetku v určitých formách aktiv. Ukazateli aktivity se zjišťuje obrátkovost jednotlivých složek zdrojů nebo aktiv a taktéž rychlost obratu.

Obrat celkových aktiv

Jedním z ukazatelů aktivity je ukazatel obratu celkových aktiv, který je také úzce spjat s ukazateli rentability (Robinson, 2009).

$$\text{Obrat celkových aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Vložený kapitál}} \quad (2.12)$$

Obratovost zásob

Další ukazatel je obratovost zásob, který měří, jak dlouho jsou oběžná aktiva vázaná ve formě zásob. Navazujícím ukazatelem je doba obratu zásob. Situace v podniku je výhodnější, pokud je obratovost zásob vyšší a doba obratu kratší (Kislingerová, Hnilica, 2008).

$$\text{Obratovost zásob} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Průměrný stav zásob}} \quad (2.13)$$

Obratovost pohledávek

Posledním ukazatelem aktivity je obratovost pohledávek. Vypovídá o tom, jak dlouho je majetek vázán ve formě pohledávky. Doplnujícím ukazatelem je doba obratu pohledávek (Růčková, 2015).

$$\text{Obratovost pohledávek} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Pohledávky}} \quad (2.14)$$

Ukazatele produktivity práce

Tato skupina ukazatelů hodnotí vynakládání pracovní síly. Zmíněné ukazatele se používají zejména při meziročním srovnání, kdy je možné porovnat, zda produktivita práce roste, je efektivní, nebo klesá, tedy je neefektivní (Knápková, Pavelková, Šterek, 2013).

Produktivita práce z prodeje výrobků a služeb

Tento ukazatel zachycuje, kolik tržeb připadá na jednoho zaměstnance.

$$\text{PP z výrobků a služeb} = \frac{\text{Tržby z prodeje výrobků a služeb}}{\text{Počet zaměstnanců}} \quad (2.15)$$

Produktivita práce z výkonů

Zmíněný ukazatel hodnotí, kolik Kč výkonů připadá na jednoho zaměstnance.

$$\text{PP z výkonu} = \frac{\text{výkony}}{\text{Počet zaměstnanců}} \quad (2.16)$$

Výkony v VZaZ jsou zachyceny v tržbách z prodeje výrobků a služeb, změně stavu zásob vlastní činnosti a aktivace.

Mzdová produktivita z tržeb

Ukazatel nám udává, jak vysoký podíl tržeb připadá na 1 Kč mzdových nákladů. Cílem je růst ukazatele v časové řadě (Knápková, Pavelková, Šterek, 2013).

$$\text{Mzdová produktivita} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Mzdové náklady}} \quad (2.17)$$

Hodnocení investic

Ukazatele, které hodnotí investice různých úhlů pohledu, jsou v současné době rozděleny do dvou skupin. Prvních z nich je skupina statických metod, kdy se v úvahu nebere faktor času a rizika. Do této skupiny patří ukazatel doby návratnosti investice, průměrné roční cash flow, průměrná roční návratnost. Druhou skupinou jsou dynamické metody, kde se bere v úvahu faktor času a riziko. Do této skupiny patří čistá současná hodnota, index ziskovosti, vnitřní výnosové procento.

Doba návratnosti

Ukazatel udává, za kolik let se podniku splatí počáteční kapitál, přičemž se berou v úvahu příjmy, které přímo souvisí s danou investicí.

Prostá doba návratnosti

Jednodušší forma vyjádření doby návratnosti, ale zároveň i nejméně vhodná pro výpočet doby návratnosti (Růčková, 2015).

$$\text{DN prostá} = \frac{\text{IN}}{\text{Průměrné zisky}} \quad (2.18)$$

Doba návratnosti z kumulativních zisků.

Ukazatel vyjadřuje přesnější dobu návratnosti. Dochází zde k porovnávání kumulovaných zisků s hodnotou investice, přičemž po nalezení hodnoty, kdy je hodnota

investice téměř splacena, dojde k přičtení zbývající části investice a je následně vydělena ziskem, který následuje. (2.19)

Čistá současná hodnota

Jedná se teoreticky o nejpřesnější metodu investičního rozhodování, která je založená na respektování faktoru času diskontního propočtu. ČSH vyjadřuje rozdíl mezi současnou hodnotou peněžních příjmů z investice a současnou hodnotou výdajů na investici (Růčková, 2015).

$$\text{ČSH} = \frac{\text{CF}_n}{(1+i)^n} - \text{KV} \quad (2.20)$$

Kde, ČSH ... čistá současná hodnota,

CF_npeněžní toky z investice v jednotlivých letech životnosti,

i ... nominální diskontní míra,

n ... jednotlivé roky životnosti investice,

KV ... kapitálové výdaje.

Index ziskovosti

Ukazatel je definován jako poměr budoucích diskontovaných peněžních toků z investice k jednorázovým kapitálovým nákladům (Kubíčková, Jindřichovská, 2015).

$$\text{PI} = \frac{\frac{\text{CF}_n}{(1+i)^n}}{\text{KV}} \quad (2.21)$$

Celkově je index ziskovosti úzce spojen s ČSH. Rozdíl je v tom, že ČSH představuje absolutně vyjádřený rozdíl mezi diskontovanými peněžními toky z investice a kapitálovými výdaji, kdežto index ziskovosti vyjadřuje podíl těchto položek.

Pokud je $\text{PI} > 1$ a ČSH je kladná, investici lze doporučit k realizaci. Jestliže tomu je naopak, pak příjmy z investice nepokryjí kapitálové výdaje, ČSH je záporná, investice se nevyplatí. Z toho tedy vyplývá, že čím je vyšší PI, tím je investice pro podnik ekonomicky výhodnější (Kubíčková, Jindřichovská, 2015).

3 Teoretická východiska

3.1 Agrární politika

„Agrární politika je specifickou formou ekonomické politiky států (nadmárodního seskupení) zaměřené na efektivní spoluúčast agrárního sektoru na realizaci hospodářského a společenského rozvoje při respektování specifických rysů zemědělství a produkce“ (Svatoš, 2006).

Vychází-li se z ekonomiky obecně, odvětví zemědělství není natolik odlišné, že by muselo mít nárok na zcela speciální řešení. Přesto existují určité důvody, proč je nezbytná agrární politika.

Důvody plynou především z:

- speciální zemědělské výroby, která vyplývá z biologického charakteru produkce a její vazby s přírodou;
- úlohy nezastupitelnosti agrárního sektoru v národním hospodářství během obnovy životních podmínek společnosti, kromě charakteristické sociálně ekonomické soustavy producentů v zemědělství;
- rozdílného fungování agrárního trhu a ovlivňování nabídky a poptávky potravinářské a zemědělské produkce určitými faktory (Bečvářová, 2001).

V obecném smyslu lze říci, že agrární politika není odrazem dílčích zájmů jen jedné určité skupiny obyvatel, nýbrž pochopením nutnosti společenské úmluvy v rámci smysluplného fungování naší ekonomiky (Bečvářová, 2001).

3.2 Důvody podpory zemědělství

Zásahy do zemědělství v podobě podpor jsou a stále budou předmětem mnoha sporů a diskuzí. Avšak většina názorů se shoduje, že v dnešní tržní ekonomice nelze ponechat tak strategické odvětví volnému působení tržních sil.

Každý stát má své důvody podpory zemědělství, ať už vlivem klimatických podmínek, kvalitou půdy, životní úrovní apod.

V současné době jsou uváděny následující důvody podpory zemědělství:

1) Vliv charakteristické sociálně ekonomické struktury a rozložení podnikatelských subjektů v zemědělské prvovýrobě, specifické velkým počtem výrobců vázaných zejména na půdu (rozdílné úrodnosti a kvality), což vytváří podmínky dokonalé konkurence, ale minimalizují ovlivnění zemědělských výrobců na tvorbě cen komodit v podmínkách nedokonalé konkurence vnějšího okolí.

2) Ovlivnění rozdílnosti meziročních výkyvu počasí a agroekologických podmínek lze pozorovat na struktuře výroby, která může ovlivnit jak kvantitu, tak kvalitu nabídky.

3) Vlivem malé cenové pružnosti poptávky po zemědělských výrobcích při vysoké míře nasycenosti. Každá jednotka zemědělské výroby vede k ceně spotřeby, která klesá v poměru s množstvím rychleji nežli množství. Při zmíněné fázi klesá i podíl výdajů, které jsou spotřebitelé ochotni vydat.

4) Malá cenová reakce nabídky na vývoj zemědělských produktů, což výrazně znemožňuje zemědělcům reagovat ihned na změnu poptávky.

5) Tendencí dlouhodobého poklesu důchodu v zemědělství. Při nasyceném trhu s potravinami a malým růstem poptávky dochází ke snížení důchodů v prvovýrobě, tento jev má i za následek snížení národního důchodu. Z dlouhodobého hlediska mají příjmy v zemědělském sektoru stálou tendenci poklesu (Bečvářová, 2007).

3.3 Společná zemědělská politika

Společná zemědělská politika známá také jako Common Agricultural Policy (CAP) vznikla v Evropě v 50. letech 20. století, jednalo se tak o první a nejstarší politiku Evropského společenství. Vznik SZP se datuje od podepsání Římské smlouvy 25. července 1958 sedmi státy EU, a to Itálií, Německem, Francií a zeměmi Beneluxu (The Common Agricultural Policy, 2017).

Ve smlouvě se objevily první politické cíle, které byly dále potvrzeny i Lisabonskou smlouvou. Jednalo se o tyto základní cíle:

- Zvýšení produktivity zemědělství;
- Zajištění spravedlivé životní úrovně zemědělského obyvatelstva;
- Zajištění přiměřené ceny pro spotřebitele;

- Stabilizace trhů;
- Pravidelné zásobování zemědělskými výrobky.

Jak už bylo výše uvedeno, hlavním důvodem vzniku SZP bylo zajištění potravinové soběstačnosti. Proto byla v roce 1962 přijata Společná zemědělská politika a začala plně fungovat v praxi (Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky, 2017).

3.3.1 Změny SZP pro rok 2014–2020

Fáze let 2014–2020 se liší od předchozí, která byla zahájena v roce 2007. Současná SZP prošla zásadní reformou, v rámci které došlo ke slučování nástrojů s cíli. Jedním z nových prvků, který se vyskytl v SZP, je změna charakteru přímých plateb na platby vícesložkové, z nichž největší procento zastupuje tzv. základní platba, ovšem v České republice to bude až do roku 2020 jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS), dalšími složkami jsou platba pro mladého zemědělce, dobrovolná podpora vázaná na podporu poskytovanou citlivým sektorům a ozelenění (greening) (APIC – AK, 2015).

Dalším znakem zreformované SZP je tzv. kritérium aktivního zemědělce, jehož cílem je podporovat jen ty zemědělce, kteří opravdu svou zemědělskou činnost vykonávají (APIC – AK, 2015).

Neopomenutelný směr, který je pro rozmezí let 2015–2020 typický, představuje upevnění pilířů SZP. První pilíř se finančně opírá o náklady Evropského zemědělského záručního fondu, a to zejména tržními opatřeními a přímými podporami. Ve druhém pilíři jde v zásadě o rozvoj venkova. Mezi těmito dvěma pilíři se zvýšila flexibilita z hlediska přesunů finančních prostředků. Členské státy mohou přesouvat finanční prostředky až do výše 15 % z prvního pilíře do druhého a naopak, tedy z druhého do prvního, a to do výše 25 %, ovšem tato výhoda se vztahuje jen na některé státy. Česká republika využila zmíněné flexibility a převedla na roky 2015–2019 ročně v průměru 2,5 %, což činí 600 mil. Kč. Současně pokračuje modulace, jejíž funkce se uplatňuje ve velkých podnicích, kde se celkově 5 % z obdržených přímých plateb SAPS, které přesahují 150000 eur, přesouvá do rozpočtu PRV (eAGRI, 2014).

Ministerstvo zemědělství se rozhodlo využít 15 % (360 mld. Kč) z celkové roční obálky pro období 2015–2020 na citlivé sektory v rámci dobrovolné podpory vázané na produkci. Do podporovaných sektorů patří konzumní brambory, brambory pěstované na výrobu škrobu, cukrová řepa atd. (eAGRI, 2014).

Další změnou, ke které došlo v rámci reformy, bylo upevnění nástrojů jednotné společné organizace trhů s důrazem na vytvoření „záchranných sítí“, jejichž využití je vymezeno jen na případy, kdy by došlo k narušení trhů nebo cenové krize.

Došlo také na změny znamenající zrušení opatření spjatých s kontrolou nabídky. Jednou z nich je zrušení režimu kvót na mléko, která vypršela v roce 2017. Zrušení těchto kvót znamenalo zavedení balíčku opatření, který se týkal mlékárenského odvětví a byl vytvořen zejména při případných krizích či narušení trhů (Evropa, 2018).

Změny zasáhly rovněž i druhý pilíř, a to Program rozvoje venkova, kde došlo k cílenějšímu a integrovanějšímu přístupu k rozvoji venkova, prosazující zejména územní hledisko. Dochází ke zjednodušení nástrojů druhého pilíře Společné zemědělské politiky. Hlavními důvody již zmíněné změny je větší soustředěnost na podporu inovací, udržitelného hospodářství s přírodními zdroji, zakládání zemědělství na znalostech, konkurenceschopnosti, přilákání nových mladých zemědělců (Evropa, 2018).

3.3.2 Aktuální nástroje SZP

Jak již bylo výše napsáno, Společná zemědělská politika se dělí na dva pilíře, v nichž se udály změny na roky 2014–2020. S nimi byla spojena i úprava nástrojů SZP, které se týkají jak podpory zemědělských podniků, tak i dalších institucí.

I. Pilíř – vícesložkové přímé platby

Jednotná platba na plochu (SAPS)

Hlavním úkolem zmíněného dotačního nástroje je podpora a zabezpečení příjmu zemědělců, kteří hospodaří na orné půdě o minimálním rozsahu 1 ha se zemědělskou kulturou, již představuje trvalý travní porost, vinice, chmelnice, sad, školka, standardní orná půda a další kultury způsobilé pro dotace (eAGRI, 2015).

Sice je tento titul vypsán pod SZP, ale finanční krytí je stále z 54,7 % z národní obálky (APIC – AK, 2014).

Poskytnutí zmíněné platby probíhá v praxi tak, že zemědělec se může rozhodnout, co bude chtít obhospodařovat, přičemž pokaždé je poskytnuta stejná výše podpory, a to bez závislosti na tom, co produkuje. Díky tomuto systému se mohou zemědělci alespoň částečně přizpůsobit současné poptávce na trhu se zemědělskými komoditami. Stále však platí, že

konkrétní podmínky poskytování podpory v rámci jednotné platby na plochu upravuje dané nařízení vlády České republiky (SZIF, 2017).

Ozelenění (Greening)

Ozelenění neboli greening je po základní platbě druhou nejvýznamnější složkou podpor na zemědělské postupy, jež se vyznačuje příznivostí pro životní prostředí a klima. K získání platby na ozelenění je zapotřebí dodržování pěstování určitých počtů plodin v závislosti na rozloze orné půdy. Součástí kritéria je i udržování poměru trvalých travních porostů vůči zemědělské půdě. Pakliže má zemědělec více jak 15 ha orné půdy, musí alespoň 5 % půdy vyčlenit na plochu v ekologickém zájmu.

Ročně se na tuto platbu vymezuje 30 % částky z národního stropu určených pro přímé platby. Jde o tzv. příplatek k SAPS (APIC – AK, 2014).

Podle nařízení Evropské unie musí zemědělec, který chce získat dotaci na greening, splňovat na svých obhospodařovaných hektarech 3 podmínky:

1. Diverzifikaci plodin;
2. Zachování travních porostů;
3. Vyhrazení plochy využívané v ekologickém zájmu (APIC – AK, 2015).

V případě porušení výše zmíněných podmínek může být zemědělci platba ponížena v závislosti na míře porušení podmínek.

Hlavním účelem podpory na ozelenění je snaha motivovat zemědělce k lepšímu a ekologičtějšímu hospodaření (Pozemky a farmy, 2014).

Dobrovolná podpora vázaná na produkci (pro tzv. citlivé sektory – VCS)

Česká republika poskytuje v rámci přímých plateb podporu na citlivé sektory živočišné, ale i rostlinné produkce. Podpora může být poskytnuta jen v nezbytně nutné míře, a to za účelem vytvoření motivace k udržení nynějších úrovní produkce, zvláště pak odvětvím či regionům členských států, pro něž jsou zvláštní druhy zemědělské činnosti nebo speciální odvětví, ať už z hlediska hospodářského, environmentálního nebo sociálního, obzvláště důležité (SZIF, 2017).

Rozpočet pro období 2015–2020 na tuto podporu šplhá ročně k 15 % z celkové národní obálky (eAGRI, 2014).

Do skupiny citlivé sektory, na níž lze uplatnit dobrovolnou podporu, patří:

- „produkce konzumních brambor,
- produkce brambor určených pro výrobu škrobu,
- produkce ovocných druhů s vysokou pracností,
- produkce ovocných druhů s velmi vysokou pracností,
- produkce zeleninových druhů s vysokou pracností,
- produkce zeleninových druhů s velmi vysokou pracností,
- produkce chmele,
- produkce cukrové řepy,
- produkce bílkovinových plodin" (SZIF, 2017).

Společná organizace trhu

Společná organizace trhu (SOT) je používána EU u zranitelných zemědělských komodit, kterým stanovuje podmínky výroby, obchodu a jež podporuje některými intervenčními zásahy, dotacemi, licenční politikou při vývozu a dovozu z a do třetích zemí.

Primárním cílem zásahů je minimalizování výkyvů v nabídkách komodit, a tím i v cenách obdržených zemědělci a v neposlední řadě stabilizování cen konečného spotřebitele (SZIF, 2013).

V rámci poslední reformy na rozpočtové období 2014–2020 došlo ke schválení zrušení kvót na cukr. Tato kvóta byla zrušena v roce 2017. Cílem rozhodnutí bylo zlepšit konkurenceschopnost evropských producentů cukru na světovém trhu a současně otevřít producentům cukru z rozvojových zemí příležitost vstupu na EU trh.

Díky reformě mají zemědělci větší sílu při jednání s řetězcí supermarketů a se zpracovatelským průmyslem, a to zejména kvůli účinnějšímu spojení sil v producentských a meziodvětvových organizacích. Z tohoto důvodu by měli mít možnost zachovat si udržitelnou úroveň zisku na dlouhodobé období (Evropa, 2017).

II. Pilíř – Program rozvoje venkova

Začátky tohoto pilíře jsou datovány na 90. léta 20. století, a to díky Agendě 2000, ve které byly stanoveny podmínky pro politiku venkovských oblastí. Před vstupem do Evropské

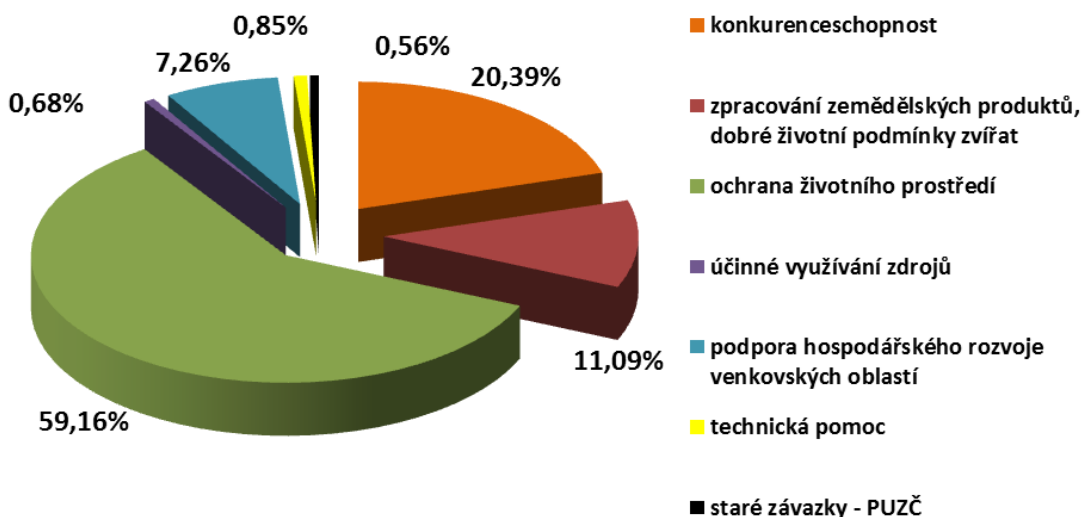
unie byl využíván pro tyto účely program SAPARD (Vošta, 2010). Ve finálním znění byl program pro období 2014–2020 schválen 26. 5. 2015.

Jde o pilíř, který má v pravomoci Ministerstvo zemědělství. Díky podpoře, jež je spolufinancována Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (European Agriculture Fund for Rural Development – EAFRD) a bude součástí návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropských strukturálních a investičních fondů, připutuje do českého zemědělství necelých 3,5 miliardy EUR (96 miliard korun). Z nich je 62 miliard korun z EAFRD a 34 miliard z českého rozpočtu.

Primárním cílem programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství, poté inovace zemědělských podniků, investice pro konkurenceschopnost, krajinná infrastruktura nebo podpora vstupu mladých lidí do zemědělství (Baráková, 2010) (eAGRI, 2015).

Rozdělení finančních prostředků do jednotlivých částí je vyobrazeno v grafu:

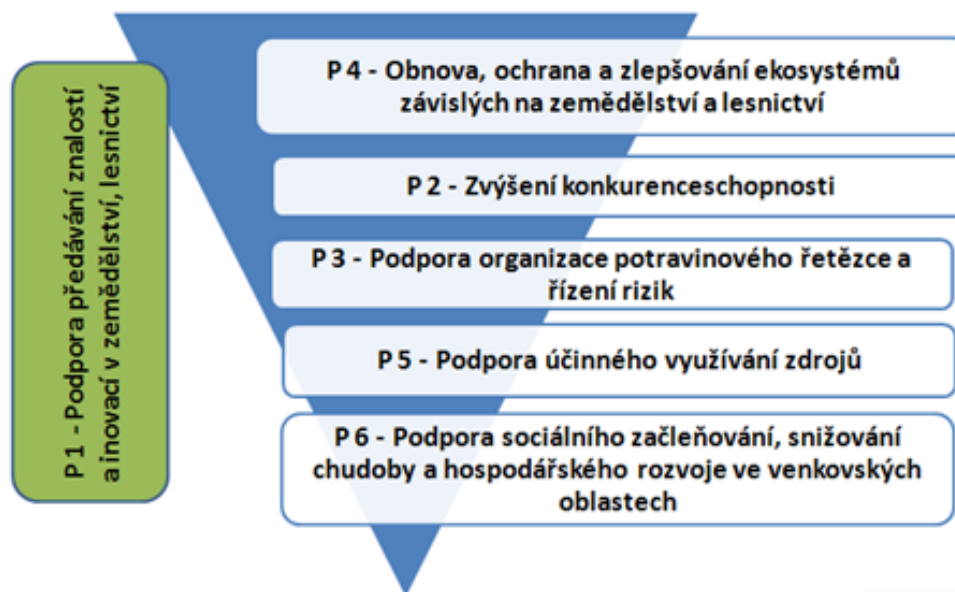
Obrázek 1 Rozdělení finančních prostředků do jednotlivých částí

Zdroj: (SZIF, 2014)

V rámci strategie Evropa 2020 jsou obecné cíle podpory pro rozvoj venkova na období 2014–2020, které byly zmíněny výše, dále podrobněji popsány prostřednictvím šesti priorit platných pro celou EU. Jedná se o priority, jež jsou graficky znázorněny níže:

Obrázek 2 Priority PRV 2014–2020

Zdroj: (SZIF, 2014)

„Priorita 1 (P1) Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech;

Priorita 2 (P2) Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů;

Priorita 3 (P3) Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství;

Priorita 4 (P4) Obnova, ochrana a zlepšování ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví;

Priorita 5 (P5) Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu;

Priorita 6 (P6) Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech se zaměřením na tyto oblasti (eAGRI, 2014).“

3.3.3 Financování SZP

Až do konce roku 2006 zajišťoval finanční stránky SZP pouze jeden fond, a to Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EZOZF). 1. ledna 2007 byl EZOZF nahrazen dvěma fondy, z nichž první je Evropský zemědělský záruční fond (EZZF), druhý je Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV).

První zmíněný fond (EZZF) financuje, v některých členských zemích spolufinancuje výdaje jednotné Společné organizace trhu, přímé platby zemědělským podnikům, propagační opatření zemědělských podniků ve třetích zemích a na vnitřním trhu, příspěvek Unie na informační a propagační opatření.

Druhý zmiňovaný fond EZFRV spolufinancuje podporu diverzifikace zemědělského hospodaření, zvyšování konkurenceschopnosti zemědělského a lesnického odvětví, environmentální opatření v zemědělství, zlepšování kvality života na venkově (Evropa, 2018).

Celkové finanční prostředky, které byly z těchto dvou fondů rozděleny do dvou pilířů, jsou následující:

- pilíř 1: 76,6 % rozpočtu SZP, což odpovídá 29 % rozpočtu EU nebo 312,74 miliardám €;
- pilíř 2: 23,4 % rozpočtu SZP, což odpovídá 9 % rozpočtu EU nebo 95,58 miliardám €.

V případě překročení ročního stropu pro SZP budou přímé platby lineárně sníženy. Tato finanční kázeň platí jen pro velké zemědělce. Finance ze škrtů budou dále použity v případě krize v zemědělském odvětví (Evropa, 2017).

3.4 Národní dotace

Stát prostřednictvím řady cílených programů podporuje zemědělskou činnost, a to nejen z prostředků Evropské unie, ale také z čistě státního rozpočtu, což lze rozdělit do tří základních směrů:

1. podpory různého charakteru vyhlášené formou zásad, které každoročně schvaluje ministr zemědělství,
2. podpory směřující do lesního hospodářství,

3. podpory směřující do vodního hospodářství (Struktura dotačních zdrojů) (Součková, 2014).

V souvislosti s předchozími roky dochází v současné době ke stabilizaci programů, díky kterým lze získat dotace. Hlavní důraz je kladen na prvky agroenvironmentálního charakteru, jako jsou náhrady chemické ochrany, a to fyzikální a biologická ochrana, dále výstavba kapkové závlahy v ovocných sadech, vinicích, chmelnicích a ve školkách nebo programy na ozdravování polních a speciálních plodin (eAGRI, 2009).

3.4.1 Přechodné vnitrostátní podpory (PVP)

Přechodné vnitrostátní podpory, dříve pod názvem Top-Up, jsou plně hrazeny ze státního rozpočtu. Jedná se podporu, která je vyplácená k jednotné platbě na plochu zemědělské půdy (SAPS). Jejich hlavním cílem je vyrovnání plateb, které byly díky SAPS znevýhodněny oproti plnému systému přímých podpor v původních, tzv. starých zemích EU.

PVP lze získat na zemědělskou půdu, chov ovcí a koz, chov krav bez tržní produkce mléka a na tři historické platby – brambory určené pro výrobu škrobu a přežvýkavce, chmel (eAGRI, 2009).

3.4.2 Program podpory PGRLF

Hlavním úkolem Podpůrného garančního rolnického a lesnického fondu bylo poskytování garance a dotace zemědělcům. Nynějším hlavním úkolem je subvencování úroků z úvěru pro zemědělské, lesnické a průmyslové podniky, které se zabývají zpracováním zemědělských výrobků. PGRLF podporuje jen ty investice, které nejsou považovány za přijatelné výdaje v rámci Programu rozvoje venkova (PGRLF, 2017).

3.5 Charakteristika rostlinné produkce

V posledních letech se mnoho podniků zbavovalo živočišné produkce a podnikalo v produkci rostlinné. Bylo to zejména zapříčiněno dotacemi, které jsou poskytovány na plodiny, živočišná produkce byla opomíjena. To se však v posledních letech mění a dotace jsou stále více směřovány na živočišnou tvorbu.

Z hlediska rostlinné produkce můžeme za poslední léta sledovat největší trend v podobě pěstování řepky. Jedním z důvodů, proč se zvýšilo právě její pěstování, je ten, že EU nařídila povinnost využívat alespoň 10 % biopaliv z celkového množství pohonných

paliv. A nejvhodnější komoditou se jevila řepka. Zmíněný návrh byl nařízen zejména kvůli globálnímu oteplování (Investičníweb.cz,2017).

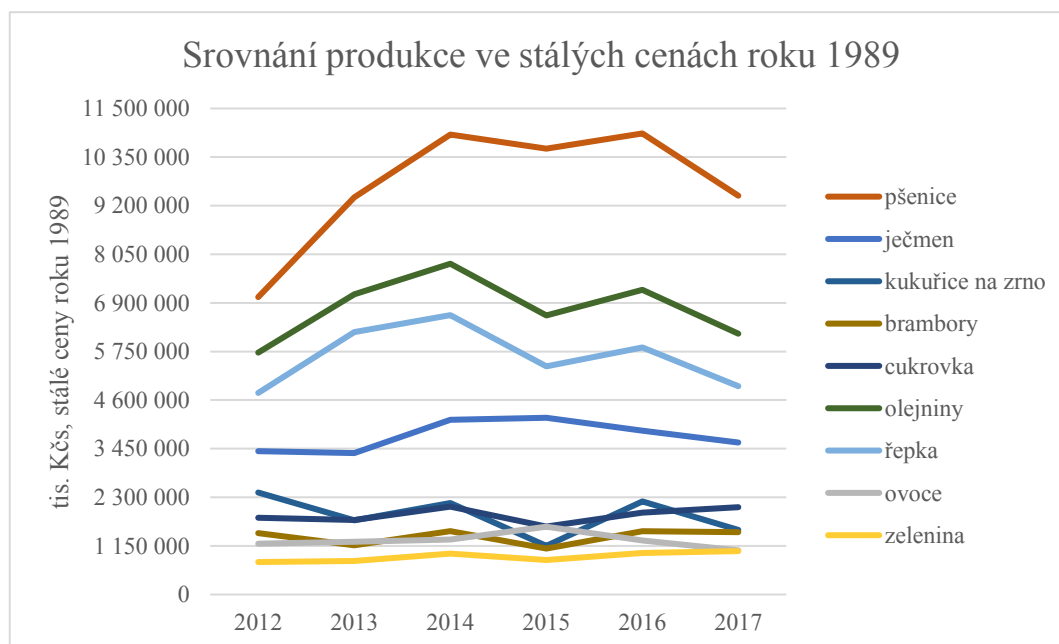
Dalším trendem, který lze sledovat v rostlinné produkci, je přizpůsobování pěstování plodin snaze získat dotace. V podstatě zemědělci přizpůsobují svůj osevní plán podle toho, na jaké plodiny jsou vyhlášeny nejvyšší dotace, tudíž zapomínají na svá rozhodnutí a přesvědčení a nechávají se unášet dotační politikou.

V současné době, kdy je otevřen evropský trh a dochází k velkému procentu dovozu levných plodin do České republiky, se zemědělci bez finančních podpor neobejdou, tudíž jim nezbývá nic jiného, než se přizpůsobit dotacím. To se však může stát osudným pro mnohé z nich, jelikož další období dotační politiky je zatím nejisté a může dojít k velkým škrtům z hlediska finančních podpor (zemedelskekomodity.cz,2018).

Negativní vliv, který působí na rostlinnou produkci, je zvyšování cen půdy a zároveň i snižování celkového množství orné půdy, kvůli nimž se zemědělské podniky dostávají do svízelných situací. Tuto situaci se snaží řešit získáním úvěru a následným odkupem půdy. Kdyby tyto kroky nepodstupovaly, mohly by se zanedlouho dostat do fáze neschopnosti obhospodařovat půdu (Investičníweb.cz,2017).

Trend v pěstování plodin lze vidět na grafu č. 1, kde lze na první pohled vidět, že se produkce pšenice v ČR drží za celé sledované období na nejvyšší příčce. Poté následují olejniny, řepka, ječmen, kukuřice. U dalších plodin se trend v průběhu let měnil. Ovšem za nejméně produkovanou plodinu lze považovat všeobecně zeleninu.

Graf 1 Srovnání produkce za sledované období ve stálých cenách roku 1989

Zdroj: Czso.cz, vlastní zpracování

4 Vlastní práce

V této části bakalářské práce je nejdříve provedena základní charakteristika sledovaného družstva, poté jsou zanalyzovány vlivy dotací na zemědělské družstvo a s tím je spojená i částečná finanční analýza. V závěru dochází k návrhu, při němž dojde k optimalizaci družstva za pomoci výsledků z finanční analýzy.

4.1 Charakteristika zemědělského družstva

Sledované družstvo je vzhledem ke slíbené anonymitě skryto pod obecným názvem podnik či družstvo. Hlavní sídlo analyzovaného podniku se nachází v městysi ve Středočeském kraji v okrese Praha – východ. Nejaktuálnější data ukazují, že v roce 2018 v městysi žilo přibližně 2300 obyvatel. Historie družstva sahá až do 50. let 20. století, kdy bylo v roce 1953, přesněji 15. dubna, zapsáno do obchodního rejstříku.

V posledních letech je zaznamenán trend snižování výměry obhospodařované půdy, ovšem stále se její výměra pohybuje nad 2000 ha, které se rozkládají na více jak 26 katastrů obcí. V tabulce a na obrázku níže jsou vyznačena jména obcí a výměra půdy.

Podnik v roce 2011 skončil s živočišnou produkcí a od roku 2012 se soustředil na rostlinnou produkci, a to zejména na:

- obiloviny,
- brambory,
- olejniny,
- cukrovka,
- zelenina.

V současné době družstvo zaměstnává okolo 30 zaměstnanců, z toho 10 je na řídicích a administrativních pozicích. Základní kapitál podniku činí 31 191 000 Kč.

Tabulka 1 Výměra obhospodařované půdy v období 2020–2017

Rok	Výměra celkem (ha)
2012	2 709,89
2013	2 454,27
2014	2 298,36
2015	2 199,20
2016	2 120,81
2017	2 053,39

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Obrázek 3 Mapa obhospodařované půdy podle oblastí

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

V tabulce níže lze najít strukturu výnosu podniku za jednotlivá sledovaná období, zároveň lze i zjistit, o jaký typ společnosti se jedná.

Tabulka 2 Výnosy podniku (v celých tis. Kč)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tržby za zboží	-	2	15	-	1 073	196
Tržby z prodeje vl. výrobky a služby	57 230	60 092	51 960	56 590	44 718	36 476
z toho RV + zel.	56 594	59 461	51 425	55 984	44 518	36 223
Služby	636	631	535	606	200	253

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Na první pohled je zřejmé, že z dlouhodobého hlediska je primárním výnosem podniku produkce a prodej vlastních výrobků a služeb, jelikož tržby ze zmíněného odvětví dosahují většinového podílu oproti například tržbám za zboží. Z tohoto důvodu můžeme družstvo zařadit spíše do produkčního typu podniku.

4.1.1 Struktura osevu obhospodařované půdy

Z již zmíněného vychází, že podnik obhospodařuje a dále pak prodává své plodiny (výrobky). Největší podíl půdy pokrývá orná půda, což v průměru za celé sledované období tvoří 90 % pozemků a dále pak travní porosty, které tvoří zbytek do 100 %.

V tabulce č. 3 lze nalézt, že za posledních 6 let zaujímají největší část obhospodařované půdy plodiny z řádu obilovin. Z nich je největším zástupcem pšenice ozimá, která pokrývala vždy nejméně 590 ha půdy. Jedním z hlavních důvodů, proč se obiloviny v tomto družstvu pěstují, je jejich poměrně dlouhá skladovatelnost, tím pádem je možná i dobrá šance na reagování na poptávku a vyšší prodejní ceny.

Pokud jde o nejméně pěstované plodiny, tak vždy nejnižší příčku obsazuje cuketa s necelými 2 ha v roce 2015 na celkových 2199 ha půdy. Jedním z důvodů, proč se cuketa pěstuje v tak malém množství, je její štědrá plodnost, díky níž se dostává velké výnosnosti i z tak malého množství. Dalším důvodem, proč je zde vidět tak malé číslo, jsou vysoké požadavky od odběratelů na farmáře a krátká schopnost udržení čerstvosti.

Tabulka 3 Struktura osevu obhospodařované půdy (ha)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Obiloviny	1 191	1 029,41	896,96	1 016,99	1 072,15	862,86
- pšenice ozimá	904,85	672,01	594,25	662,36	820,01	720,1
- pšenice jarní	-	-	-	-	-	132,65
- ječmen jarní	286,49	357,4	302,71	348,03	252,14	10,11
Kukuřice setá	288,4	271,26	206,3	122,17	123,86	252,37
Hořčice	145,33	94,16	101,49	82,71	79,17	57,06
Slunečnice roční	366,19	328,3	280,48	205,16	160,2	241,2
Řepka ozimá	296,97	294,15	292,79	300,38	289,71	181,98
Cukrová řepa	165,6	160,7	160,92	158,48	126,09	123,46
Brambory	118,76	127,85	125,58	96,25	95,19	108,43
DTP/NA O.P.	17,86	17,86	16,59	16,51	7,82	7,82
Zelenina	57	57,56	69,49	56,45	52,84	58,95
- zelí	37	39,96	44,49	22,12	11,34	11,2
- cibule	10	8,6	10	13,45	15,26	23,58
- petržel	10	6	8	5,72	5,48	3
- cuketa	-	3	2	5	1,85	2
- červ. řepa	-	-	-	7	15,41	16,67
Plocha bez TP	19,95	30,33	107,34	111,91	113,8	121,93
Louky	42,35	40,69	40,42	38,91	-	37,33
Mezplodiny	279,74	266,69	243,77	211,72	-	-
Zemědělská půda	2 709,89	2 452,27	2 298,36	2 199,32	2 120,83	2 053,39

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

4.1.2 Výnos plodin podniku

V tabulce níže jsou zaznamenány výnosy plodin podniku za období 2012–2017. Jsou zde zaznamenány pouze plodiny s největším pokrytím obhospodařované plochy, tudíž i s největším podílem na tržbách.

Při porovnání všech výnosů s výsledky z Českého statistického úřadu bylo zjištěno, že nejmenší výnosnost ze všech sledovaných plodin měla v roce 2017 pšenice jarní. Jako nejvýnosnější plodiny byly v družstvu zjištěny brambory, u nichž byla výnosnost v letech 2014–2016 nad celorepublikovým průměrem.

Tabulka 4 Výnosy jednotlivých plodin (t/ha)

Plodiny	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pšenice ozimá	3	4,35	5,45	5,7	4,48	3,16
Pšenice jarní	-	-	-	-	-	2,68
Ječmen jarní	2,64	3,11	4,89	4,23	3,33	3,96
Kukuřice setá	4,87	3,76	2,32	2,46	5,8	5,23
Slunečnice roční	1,63	1,3	1,93	1,3	1,65	1,88
Řepka ozimá	1,74	2,38	2,76	2,75	2,07	1,45
Cukrová řepa	38,13	46,67	52,59	41,04	47,68	47,33
Brambory	12,93	13,2	25,53	20,79	25,3	14,16

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

4.2 Dotace získané podnikem v letech 2012–2017

Zemědělské družstvo získává pro svou podnikatelskou činnost podpory z různých dotačních titulů, které se s vývojem dotační politiky a dotačních období mění. Tyto dotace jsou financovány z národních zdrojů nebo ze zdrojů EU.

Z dotačního období 2007–2013 jsou zkoumány roky 2012 a 2013. Přičemž v roce 2012 dosahovaly celkové přijaté dotace 15 920 000 Kč. Z toho však největší procento, a to 90 %, tvořily dotace jednotné platby na plochu (SAPS). Pokud se k těmto procentům přičte dotace z titulu na pěstování meziplodin, která nám ve výsledku přičte dalších 4,5 %, tak podnik ve zmíněném roce čerpal 94,5 % podpory jen ze dvou dotačních nároků. Ovšem stále byl schopen z těchto dvou dotačních titulů získat poměrně vysokou finanční podporu, a to ve všech sledovaných obdobích. Jedním z důvodů, proč získal zmíněnou podporu, jsou velké výměry obhospodařované půdy, kdy v roce 2012 dosahovaly vůbec nejvyšších čísel, a to 2710 ha. Podnik by byl schopný získat vyšší dotace, ale jelikož od roku 2012 byla zavedena modulace pro přímé platby, kvůli níž se krátí všechny sumy přímých plateb převyšujících částku zhruba 4 mil. Kč o 5%, bylo uplatněno nařízení i na sledovaný podnik.

V následujícím sledovaném roce 2013 lze vidět, že podnik získal skoro 3 650 000 Kč jako kompenzaci za rok 2012, kdy došlo k ničivým povodním, které zapříčinily celkově malou úrodu. Díky této subvenci přesáhla celková výše získaných peněžních prostředků 19 500 00 Kč, což je považováno za nejvyšší získanou podporu ve sledovaných letech. V tomto roce se podařilo kvůli vyhovujícímu obsahu škrobu v bramborech získat dotaci z titulu dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) v podobě 90 000 Kč, tedy necelé 0,5 % z celkové získané částky. Ovšem stále nejvyšší podíl tvořila na získaných dotacích SAPS,

kde i přesto, že obhospodařené hektary klesly skoro o 300 ha od minulého roku, se částka lišila od roku 2012 jen nepatrně. Příčinou bylo zvýšení sazby SAPS na jeden hektar.

V dalším roce, tedy 2014, začalo nové dotační období, ve kterém došlo k určitým změnám, jež ovšem ještě neměly tak výrazný vliv, jelikož stát podal návrh na schválení Evropské komisi pro dotační období 2014–2020 na jaře 2014, poměrná část dotačních programů pak byla schválená v roce 2015. V roce 2014 dobíhaly programy z programového období 2007–2013, jichž využilo družstvo v rámci závazku AEO – titul pěstování meziplodin, z předešlého dotačního období, tudíž zemědělské družstvo získalo 638 000 Kč za udržování pěstování meziplodin.

V tomto roce se znovu snížila rozloha obhospodařené půdy a také klesla sazba pro SAPS, avšak stále měl zmíněný titul největší procentuální zastoupení ze získaných podpor. Nový titul, o který si v roce 2014 podnik požádal, byly přechodné vnitrostátní podpory, které se před rokem 2014 jmenovaly Top-up. Podnik obdržel celkově 480 000 Kč, z toho 56 000 Kč činila dotace na přežvýkavce, které družstvo až do roku 2011 vlastnilo. Kritériem pro podání žádosti na PVP – přežvýkavci bylo předložení stavu chovaných přežvýkavců k 31. březnu 2007.

V roce 2014 byly získány téměř o 100 000 Kč větší dotace na podporu pěstování cukrové řepy.

Rok 2015 přinesl změny ve financování. V novém programovém období se snížila sazba na SAPS, což vedlo k téměř k poloviční ztrátě finančních prostředků, a to nejen kvůli změně výše sazby, ale také snížením rozlohy obhospodařované půdy. Ale stále má tento typ podpory největší vliv na celkové finance přijaté podnikem. Ve zkoumaném roce SAPS tvořila 50 % celkových přijatých provozních dotací. Další nezanedbatelné procento tvořil greening, který byl v roce 2015 poprvé zaveden. Jeho úkolem byla snaha dorovnat SAPS v předešlých letech s přidanou hodnotou na životní prostředí. Celkově se družstvu podařilo získat 4 215 000 Kč, tj. okolo 28 %. Stále ještě dobíhala z předešlého období dotace na AEO – meziplodiny. V roce 2015 se kvůli malému obsahu škrobu v bramborách nepodařilo získat dotaci z podpor VCS brambory na výrobu škrobu, tudíž podnik přišel přibližně o 155 000 Kč. Družstvu bylo vyhověno při žádosti na konzumní brambory – 476 000 Kč, zeleninu VP – 14 000 Kč, cukrovou řepu – 1 231 000 Kč, ta tvořila největší procentuální zastoupení v VCS, a zeleninu VVP – 560 000 Kč. Dále pokračovaly podpory z PVP, a to zhruba ve stejné výši jako v předešlém roce.

V důsledku dalšího snižování rozlohy obhospodařované půdy a stejně tak snížení sazby na SAPS získal podnik v roce 2016 jen 7 181 000 Kč z titulu. Titul, z něhož podnik čerpal nezanedbatelnou částku, a to AEO – pěstování meziplodin, byl v novém programovém období nahrazen greeningem.

Jako v předešlém roce podnik obdržel na greening 4 033 000 Kč, což kompenzovalo nižší sazbu na SAPS. Dalšími subvencemi bylo PVP s celkovou sumou 434 000 Kč a VCS s 2 015 000 Kč, přičemž podnik mohl získat dalších 10 000 Kč na zeleninu VP, ale bohužel nestihl podat žádost.

Posledním sledovaným rokem je rok 2017, kdy celková částka získaných dotací byla nejnižší ze všech sledovaných období, jednalo se o 12 896 000 Kč. Příčinou byla jednak modulace, která však ovlivňovala každý sledovaný, ale také vůbec nejnižší rozměr půdy, na kterém podnik hospodařil. Nejvyšší získané částky jsou SAPS – 6 688 000 Kč, což činí 52 % celkové částky, a greening – 3 753 000 Kč (29 %) sumy z podpor za rok 2017. Ostatní podpory zůstaly zhruba ve stejných poměrech jako v předešlých letech.

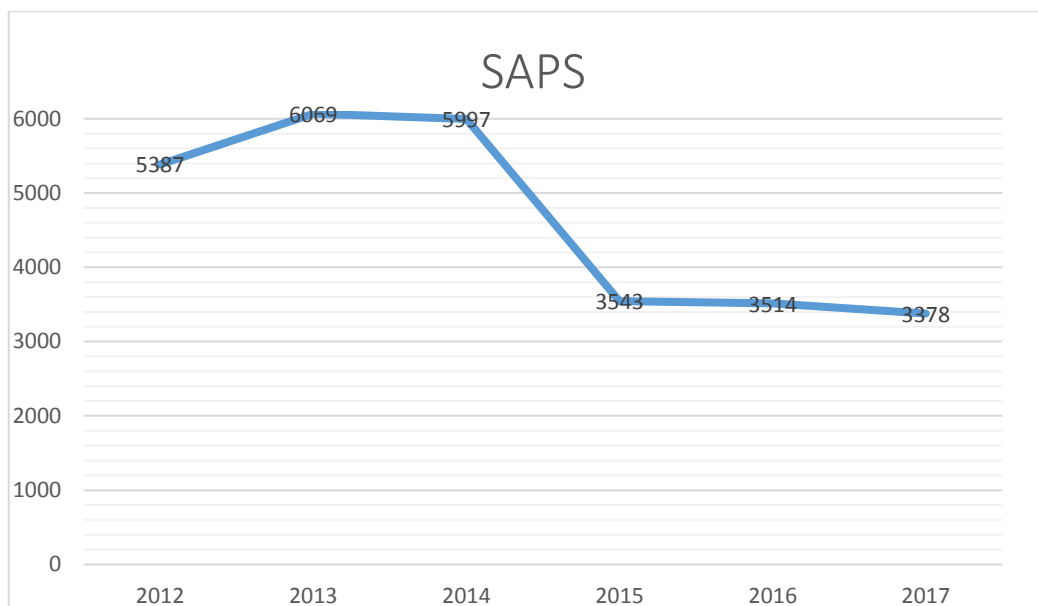
Tabulka 5 Přijaté provozní dotace v celých tis. Kč (2012–2020)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
SAPS	14 317	14 321	13 605	7 500	7 181	6 688
AEO	-	-	-	-	-	-
- Meziplodiny	730	707	638	605	-	-
TOP - UP / PVP	-	-	-	-	-	-
- půda	-	-	425	423	378	327
- VDJ	-	-	56	59	56	50
Greening	-	-	-	4215	4 033	3 753
- VCS	-	-	-	-	-	-
- brambory – konzumní	-	-	-	476	421	471
- brambory – škrob	-	90	233	-	64	86
- cukrová řepa	873	871	983	1 231	924	796
- zelenina VP	-	-	-	14	-	81
- zelenina VVP	-	-	-	560	606	644
1291443 – povodně	-	3 649	-	-	-	-
Celková suma přijatých dotací	15 920	19 638	15 940	15 083	13 663	12 896

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Jak již bylo zmíněno výše, nejzákladnějším a nejdůležitějším dotačním titulem pro zemědělské podniky, tudíž i pro tento sledovaný, je dotační titul SAPS. Od začátku sledovaného roku až po konec (2017) se sazby každoročně měnily. V roce 2012 sazba činila 5 387 Kč/ha zemědělské půdy, dále pak v následujícím roce 6 069 Kč/ha. Od roku 2014 došlo k postupnému snížení, a to na 5 997 Kč/ha zemědělské půdy. Vůbec největší propad byl zaznamenán v roce 2015, kdy sazba na 1 hektar zemědělské půdy činila 3543 Kč. Příčinou znatelného propadu bylo zavedení dotačního titulu greening v novém programovém období, jak je výše uvedeno. V následujícím roce 2016 hodnota dosáhla ještě nižší sazby 3 514 Kč/ha a v roce 2017 došlo k nepatrnému zvýšení, na 3 378 Kč na hektar (viz Graf č. 2).

Graf 2 Vývoj sazby SAPS (Kč)

Zdroj: (MZe.2016), vlastní zpracování

4.3 Hospodářský výsledek za běžné období podniku 2012–2017

Tabulka níže zobrazuje hospodářský výsledek sledovaného družstva pro období 2012–2017. Lze z ní vyčíst, že podnik by bez každoročních finančních podpor, ať už od státu, nebo od EU, nevyřešil svou finanční situaci a v jednom případě skončil na konci roku i se ztrátou 23 895 000 Kč.

Ve sledovaných letech však došlo ke dvěma výkyvům, a to v roce 2014 a 2017, kdy podnik i přes nezanedbatelné přijetí finančních podpor skončil na konci roku v mínusových hodnotách. V následujícím roce 2015 se podniku podařilo z mínusových částek dostat a na konci roku 2015 jeho výsledek hospodaření činil skoro nejvyšší sumu, a to 2 592 000 Kč, která byla hned po roce 2013 nejvyšší. Zmíněný rok 2013 byl díky mimořádným subvencím na odstranění škod po povodních nejpříznivější, jelikož podnik ke dni 31. 12. 2013 zveřejnil zisk 3 207 000 Kč.

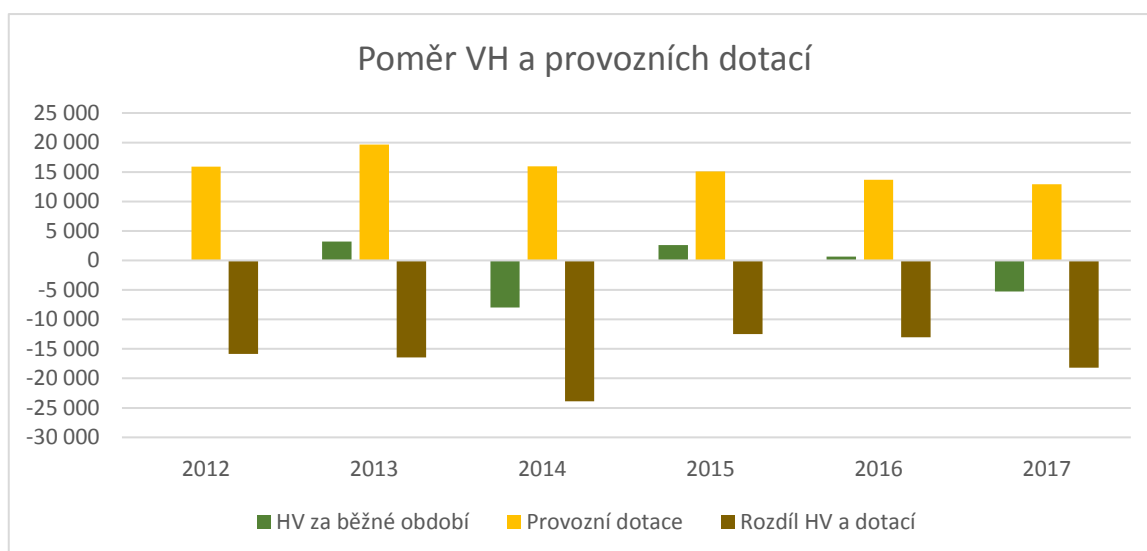
Tabulka 6 Hospodářský výsledek a přijaté dotace (tis. Kč)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hospodářský výsledek za běžné období	64	3 207	-7 955	2 592	650	-5 272
Výsledek hospodaření za účetní období	64	3 207	-7 955	2 592	650	-5 272
Celkově přijaté dotace	15 920	19 638	15 940	15 083	13 663	12 896
Rozdíl hospodářského výsledku a přijatých dotací	-15 856	-16 431	-23 895	-12 491	-13 013	-18 168

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

V grafu č. 3 je ve všech zkoumaných letech vidět ztelná finanční převaha dotační podpory nad hospodářským výsledkem. Dalo by se tedy říci, že dotace měly ve všech letech vliv na VH, a to více jak trojnásobek daného VH. Na první pohled lze vidět, že bez dotací by byl podnik každým rokem v hluboké ztrátě.

Graf 3 Poměr VH a provozních dotací

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

4.4 Posouzení vlivu dotací pomocí ekonomických ukazatelů

V této části je posuzován vliv dotací na hospodaření zemědělského družstva. Jsou zejména použity poměrové ukazatele, jako je rentabilita aktiv (ROA), vlastního kapitálu

(ROE), nákladů (ROC) a tržeb (ROS). Dále jsou zde zakomponovány ukazatele zadluženosti a likvidity.

Je vycházeno z údajů z rozvahy a výkazu zisků a ztrát, ve kterých mají vliv dotace na finální čísla daného roku. Ke zjištění vlivu dotací jsou použita i výsledná čísla bez zahrnutých dotací. Díky výsledkům z obou situací je možno zhodnotit vliv podpor, které podnik získává.

Ukazatele rentability

V tabulce níže jsou vypočítány rentability, které ukazují výnosnost jednotlivých prostředků vložených do podnikatelské činnosti. Cílem ukazatelů je zhodnotit schopnost podniku dosahovat zisku. Položky, které jsou brány k získání výsledků, zahrnují i provozní dotace, tudíž lze zjistit výnosnost s dotacemi a po odečtení subvencí i bez nich. Rentability jsou vypočteny podle vztahu (ROA – 2.5), (ROE – 2.6)

Tabulka 7 Výpočet rentability aktiv a vlastního kapitálu (tis. Kč)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Vlastní kapitál	21 180	21 864	12 154	14 011	13 256	4 064
HV za účetní období	64	3 207	-7 955	2 592	650	-5 272
Provozní dotace	15 920	19 638	15 940	15 083	13 663	12 896
Aktiva	74 149	76 690	74 357	75 421	67 101	65 034
Nákladové úroky	530	834	2405	1 530	904	1002
ROA	0,8 %	5,3 %	-7,5 %	5,5 %	2,3 %	-6,6 %
ROA bez dotací	-21 %	-20 %	-29 %	-15 %	-18 %	-26 %
ROE	0,3 %	15 %	-65 %	18 %	5 %	-130 %
ROE bez dotací	-75 %	-75 %	-197 %	-89 %	-98 %	-447 %

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Rentabilita aktiv (ROA)

Ukazatel rentability aktiv říká, jak efektivně dokážeme vytvořit zisk bez ohledu na to, z jakých zdrojů je zisk tvořen, a to ať z cizích, nebo z vlastních.

Ve sledovaném období se nejlépe dařilo vytvářet zisk včetně finanční podpory v roce 2015, tedy 5,5 %, kdy na 1 Kč aktiv připadal zisk v podobě 0,054 Kč. Nejhuře na tom byl rok 2014, kde se ROA dostalo do minusové hodnoty, a to -7,5 %, z čehož by nám vyplývalo, že na 1 Kč aktiv připadá -0,075 Kč.

Při zhodnocení rentability aktiv bez přijatých subvencí vycházely výsledky ve všech obdobích záporné. Z toho tudíž vyplývá, že bez dotací by podnik nebyl schopen zhodnotit svá aktiva a dostal by se každý rok do ztrát z hlediska rentability aktiv.

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)

Zmíněný ukazatel vyjadřuje, kolik zisku nám připadne na jednu korunu vlastního kapitálu. Jde o poměr návratnosti investic vůči vlastnímu kapitálu. V tomto ukazateli jsou pro podnik optimistické co nejvyšší hodnoty. V našem případě se jednalo o rok 2015, kdy podnik dosáhl 18 %.

Při očištění hodnot od dotací se podnik pohyboval v záporných hodnotách po celou sledovanou dobu. Za nejhorší výsledek lze považovat rok 2017, kdy hodnota dosahovala astronomických -447 %, kde téměř 4,50 Kč ztráty připadlo na jednu korunu vlastního kapitálu. Důvodem byl zejména záporný výsledek hospodaření a také vysoké hodnoty cizího kapitálu, se kterým podnik podnikal.

V tabulce níže se vycházelo ze vztahu 2.8 a 2.7, který ukazuje rentabilitu nákladů (ROC) a rentabilitu tržeb (ROS).

Tabulka 8 Výpočet rentability tržeb a nákladů (tis. Kč)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Provozní náklady	72 737	77 857	78 471	67 204	58 389	59 643
Provozní dotace	15 920	19 638	15 940	15 083	13 663	12 896
HV za účetní období	64	3 207	-7 955	2 592	650	-5 272
Tržby z prodeje výrobků a služeb	57 230	60 092	51 960	56 590	44 718	36 476
Tržby za prodej zboží	-	2	15	-	1 073	196
ROS	0,11 %	5,34 %	-15,31 %	4,58 %	1,42 %	-14,38 %
ROS bez dotací	-27,71 %	-27,34 %	-45,97 %	-22,07 %	-28,42 %	-49,54 %
ROC	0,09 %	4,12 %	-10,14 %	3,86 %	1,11 %	-8,84 %
ROC bez dotací	-21,80 %	-21,10 %	-30,45 %	-18,59 %	-22,29 %	-30,46 %

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Rentabilita tržeb (ROS)

Rentabilita tržeb nám vypovídá o tom, kolik zisku obdrží podnik na jednu korunu tržeb. V tabulce č. 8 jsou vypočítány ROS a ROS bez dotací pomocí vztahu (2.7) Tabulku č 21. se součtem provozních nákladů lze najít v příloze. Jak můžeme vidět, největších zisků z jedné koruny tržeb bylo dosaženo v roce 2013, a to 0,053 Kč. Naopak nejmenších zisků dosáhl podle ROS podnik v roce 2015, kdy hlavním důvodem byla nízká hodnota výnosů z tržeb.

Rentabilita nákladů (ROC)

Ukazatel, který byl vypočítán podle vztahu (2.8), zobrazuje procentuální zisk z jedné koruny nákladů. Jedná se o doplňkový ukazatel k rentabilitě tržeb. Největší vliv na tento ukazatel má změna nákladů, výše tržeb nebo například tržby. V tabulce níže lze vidět rozdělení provozních nákladů.

Pokud jde o sledovaný podnik, největší podíl zisku na jedné koruně nákladů byl v roce 2013 (0,0534 Kč). Trend ROC s dotacemi byl za období 2012–2017 klesající a stoupající. Přelomový je rok 2014, kdy u podniku klesl ROC do záporné hodnoty. Největší vliv na tento výsledek měl záporný HV za účetní období, který klesl od předchozího roku o téměř 12 milionů.

Z hlediska zhodnocení ROC s dotacemi a bez nich lze konstatovat, že dotace mají značný vliv na výsledky a ziskovost podniku, jelikož na rozdíl od ROC s dotacemi, kde až na dvě výjimky výsledky vycházely kladně, ROC bez dotací vycházel hluboko v záporných číslech v každém roce.

Tabulka 9 Výčet nákladů podniku

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Náklady vynaložené na prodané zboží	-	-	-	-	45 937	-
Výkonová spotřeba	55 904	61 304	64 148	52 867		47 172
Osobní náklady	11 485	10 981	10 001	10 213	9 423	9 720
Daně a poplatky	1 392	1 124	917	796	649	460
Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	3 017	3 108	3 058	3 089	2 163	2 070
Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	361	161	51	70	-	-
Ostatní provozní náklady	578	1 179	296	169	217	221
Daň z příjmů za běžnou činnost	-	-	-	-	-	-
Celkem	72 737	77 857	78 471	67 204	58 389	59 643

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Ukazatel likvidity

Ukazatele likvidity hodnotí podnik z hlediska schopnosti splácet své závazky vůči věřitelům. Výsledné hodnoty likvidity jsou uvedeny v tabulce č. 10 a byly vypočteny dle vztahu 2.1, 2.2 a 2.3 dle metodiky.

Tabulka 10 Výpočet likvidity podniku

Likvidita	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Doporučené hodnoty
Krátkodobý fin. majetek	66	304	24	28	42	104	-
Krátkodobé závazky	17 962	17 585	27 031	26 963	19 398	26 523	-
Krátkodobé pohledávky	-9 337	-2 645	-2 135	3 879	1 462	2 461	-
Zásoby	18 951	19 242	20 665	19 257	16 054	16 368	-
Peněžní prostředky	-	-	-	-	-	-	-
Dotace	15 920	19 638	15 940	15 083	13 663	12 896	-
Okamžitá likvidita	0,004	0,017	0,001	0,001	0,002	0,004	0,2–0,5
Pohotová likvidita	-0,516	-0,133	-0,078	0,145	0,078	0,097	1–1,5
Běžná likvidita	0,539	0,961	0,686	0,859	0,905	0,714	1,5–2,5
Běžná likvidita – bez dotací	-0,347	-0,156	0,097	0,300	0,201	0,228	-

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Hodnoty u všech typů likvidit se ani v jednom případě nenacházely v rozmezí doporučených hodnot. Z hlediska okamžité likvidity může být považován rok 2013 za nejvíce likvidní, a to zejména kvůli vysokému finančnímu majetku, který dosahoval nejvyšších hodnot za dané období.

U pohotové likvidity bylo dosaženo nejlepších výsledků v roce 2015, kde na výsledku měly největší vliv krátkodobé pohledávky, které se po třech letech, kdy se nacházely v záporných číslech, znovu vyrovnaly kladným hodnotám, a to nejvyšším za celé sledované období. Podnik nebyl schopen splácet krátkodobé závazky z pohledu pohotové likvidity v letech 2012, 2013 a 2014. Tento jev nastal z důvodu již zmiňovaných záporných hodnot.

Nejlépe ze všech ukazatelů likvidit vyšla běžná likvidita. Nejvyšších hodnot dosáhl podnik v roce 2013, a to nejen kvůli součtu nejvíce položek, ale také díky kombinaci vyššího finančního majetku a zásob, které ve zmíněném roce nastaly.

Při absenci provozních dotací by podnik nebyl schopný splácet věřitelům krátkodobé závazky v letech 2012, 2013.

Ukazatel zadluženosti

Ukazatele zadluženosti znázorňují, v jak vysokém riziku se podnik ocitá z pohledu hrazení závazků, a to bez ohledu na jeho nynější finanční situaci. V tabulce níže jsou výsledky jednotlivých ukazatelů, které byly vypočteny dle vztahu 2.9, 2.10, 2.11. Z hlediska působení dotací na výsledek hospodaření bylo možné počítat s absencí dotací pouze v ukazateli úrokového krytí.

Tabulka 11 Výsledky ukazatelů zadluženosti

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aktiva	74 149	76 690	74 357	75 421	67 101	65 034
Cizí zdroje	52 969	54 826	62 203	61 410	53 844	60 970
Vlastní kapitál	21 180	21 864	12 154	14 011	13 256	4 064
Nákladové úroky	530	834	2 405	1 530	904	1 002
EBIT	64	3 207	-7 955	2 592	650	-5 272
EBIT – dotace	-15 856	-16 431	-23 895	-12 491	-13 013	-18 168
Míra zadluženosti	250 %	251 %	512 %	438 %	406 %	1500 %
Ukazatel úrokového krytí	0,12	3,85	-3,31	1,69	0,72	-5,26
Ukazatel úrokového krytí bez dotací	-29,92	-19,70	-9,94	-8,16	-14,39	-18,13
Míra celkové zadluženosti	71 %	71 %	84 %	81 %	80 %	94 %

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Vysoká míra zadluženosti ve všech sledovaných letech je způsobena vysokým podílem cizích zdrojů na financování podniku. Nejhorším rokem z pohledu míry zadluženosti, kdy dochází k porovnávání vlastního kapitálu s cizími zdroji, je rok 2017, kdy došlo k patnáctinásobnému převýšení vlastních zdrojů cizími. Výsledek byl ovlivněn zejména vysokou ztrátou, která podnik postihla za rok 2017.

Ukazatel úrokového krytí vyjadřuje, kolikrát je podnik schopný hradit nákladové úroky. Ve sledovaném období nebylo družstvo schopno hradit úroky ve dvou letech, a to 2014 a 2017. Hlavní příčinou záporných hodnot byla celková ztráta podniku za zmiňované roky.

Výsledné hodnoty ukazatele úrokového krytí bez dotací se pohybovaly v záporných hodnotách kvůli zápornému hospodářskému výsledkům před zdaněním. Z těchto záporných výsledků plyne, že by podnik nebyl schopný splácet nákladové úroky, pokud by nastala absence dotací a podnik by se musel spolehnout sám na svůj zisk.

Celková zadluženost podniku podle ukazatele má rostoucí trend, tedy až na rok 2015, kdy míra celkové zadluženosti mírně klesla a následující rok klesla minimálně.

Z celkového hlediska zadluženosti plyne, že se podnik v současné době dostal do nejhorších výsledků za posledních sedm let.

4.5 Návrh optimalizačních procesů

V kapitole Návrh optimalizačních procesů bude navržena optimalizace procesů zkoumaného zemědělského podniku s cílem zvýšení celkového zisku podniku.

Z výsledků finanční analýzy a za pomoci teoretického základu v literární rešerši byly zjištěny slabé stránky podniku, které jsou dále řešeny. Návrhy budou tudíž vyplývat z již zmíněných zdrojů.

Po analýze výkazů a zhodnocení vlivu dotací díky ukazatelům, které se používají k analýze podniku, bylo zjištěno, že podnik získává své finanční prostředky ze dvou zdrojů. Prvním jsou subvence ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu EU, druhým jsou tržby z prodeje výrobků a služeb. Društvo přitom získává nejvíce z tržeb z prodeje vlastních výrobků z rostlinné produkce. Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto důkladněji zanalyzovat celkové finanční zatížení rostlinné produkce s dalším návrhem zvýšení rentability jednotlivých plodin pomocí změny osevního postupu.

V průběhu analýzy byly z vnitropodnikových dokumentů zjištěny průměrné počty zaměstnanců v podniku a poměrně vysoké náklady na zaměstnance. Z důvodu vysokých nákladů bylo rozhodnuto zanalyzovat produktivitu práce zaměstnanců.

Poslední návrh, který byl autorem bakalářské práce zpracován, je získání dalších dotací, a to zejména investičních, protože podnik za celé sledované období čerpal pouze dotace provozní, nikoliv investiční.

4.5.1 Úprava osevního postupu

Jak už bylo výše zmíněno, nejvyšších výnosů dosahuje analyzované družstvo prodejem svých výrobků, tedy rostlinnou produkcí. Ve sledovaném období se tržby za prodej výrobků postupně začaly snižovat. Závažnými důvody bylo snížení výnosů hlavních plodin a pěstování prodělečných plodin a také postupné snižování celkové výměry půdy.

Autor se proto rozhodl zanalyzovat trend plodin, které pokrývají největší část výměry obhospodařované půdy. Díky údajům zveřejněným na ČSÚ a v Zelené zprávě bylo možné zjistit průměrné náklady na tunu výnosu plodiny a její průměrnou cenu.

V tabulkách č. 18, 19 jsou znázorněny náklady a ceny na jednu tunu vypěstované plodiny.

Podle zmíněných tabulek bylo možné spočítat zisk podniku z plodin za jednotlivá období. Z výsledků, které jsou znázorněny níže, bylo zjištěno, že nejvyšší ziskovosti (i při přidání VCS podpor jednotlivým plodinám) dosáhlo družstvo za pěstování pšenice ozimé, a to jak při součtu všech let, tak i jednotlivě. Druhou nejvýnosnější plodinou byl ječmen jarní, poté brambory konzumní, řepka ozimá, kukuřice setá. Ostatní plodiny dosahovaly za analyzované období buďto velmi malého zisku vůči celkovému pokrytí půdy danou plodinou, nebo dosahovaly dokonce záporných hodnot.

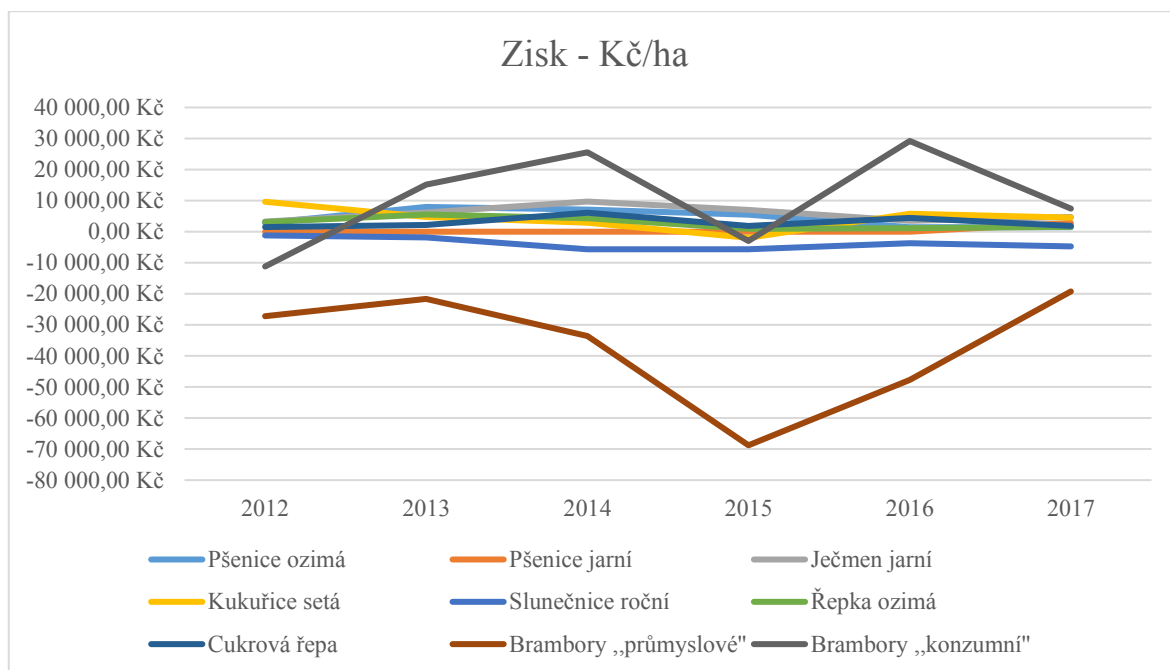
Tabulka 12 Celkový zisk za plodiny v jednotlivých letech (Kč)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pšenice ozimá	2 559 821	5 364 152	4 258 841	3 613 108	1 201 282	1 039 911
Pšenice jarní	-	-	-	-	-	373 277
Ječmen jarní	937 854	2 229 697	2 938 300	2 452 630	875 730	48 043
Kukuřice setá	2 783 681	1 298 381	590 134	-240 431	714 078	1 152 268
Slunečnice roční	-437 520	-603 908	-1 581 756	-1 160 713	-591 571	-1 138 175
Řepka ozimá	927 010	1 625 579	1 261 445	276 725	334 033	291 050
Cukrová řepa	247 882	346 009	983 000	300 925	563 282	235 037
Brambory „průmyslové“	-217 356	-172 838	-403 003	-343 867	-191 024	-122 156
Brambory „konzumní“	-1 330 231	1 942 451	3 215 676	-290 397	2 781 141	810 317
Suma	5 471 139	10 087 071	8 046 960	4 898 378	2 905 810	2 689 572

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

S cílem zajistit správnou úpravu osevního postupu došlo k další analýze zisku jednotlivých plodin na jeden hektar plochy plodiny. Jak lze vidět na grafu č. 4, až na velké výkyvy ječmene jarního a velký propad průmyslových brambor dosahovaly všechny plodiny stejných zisků.

Graf 4 Zobrazení zisku u jednotlivých plodin Kč/ha

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Dalším důležitým ukazatel nevýnosových plodin je porovnání průměru procentuální ztráty výnosů plodin v podniku za sledované období vzhledem k procentuálním výnosům v rámci České republiky, které lze vidět v tabulce níže v druhém sloupci. V prvním sloupci jsou zachyceny finanční výnosy na jeden hektar výměry plodiny.

Tabulka 13 Zdroj dat pro zjištění vhodnosti plodin

	Finanční výnos / ha	% ztráta výnosů	Pořadí vhodnosti plodin
Pšenice ozimá	26 342	27 %	3.
Pšenice jarní	2 814	66 %	9.
Ječmen jarní	34 491	27 %	2.
Kukuřice setá	25 658	35 %	6.
Slunečnice roční	-22 743	31 %	5.
Řepka ozimá	18 029	29 %	4.
Cukrová řepa	16 630	46 %	8.
Brambory	63 272	0,5 %	1.

Zdroj: (czso.cz, 2018), vlastní zpracování

Při komparování výsledků z tabulek č. 12, 13 a grafu 4 bylo derivováno, že kritérii, díky němuž budou plodiny ponechány v osevním postupu, bude zejména celkový finanční

výnos na jeden hektar pěstované plodiny a procentuální ztrátovost jednotlivých plodin vůči průměrným výnosům v České republice a vhodnost plodin v rámci osevního postupu, který bude pětihonný. Důvodem pro rozhodnutí celkového ponížení diverzifikace plodin je zejména odstranění prodělečných plodin a neschopnost podniku riskovat se zkouškou nových plodin.

Za pomoci zmíněných výpočtů je navrženo následující: Plodinou, od níž se odvíjí celý osevní postup, je pšenice ozimá, a to z důvodu vysokých finančních výnosů na jeden hektar plodiny, ale také v porovnání s procentuální ztrátou výnosů, jež se jeví jako druhá nejnižší. Z důvodu navržení zvýšení výměr určených pro pěstování brambor nastala nutnost snížit výměry pro pšenici ozimou, jelikož sklizeň brambor je časově náročná a podnik by nestihl zasít 700 ha či více pšenice. Stále však bude pěstována na největší rozloze, a to na 370 ha. Další plodinou jsou brambory konzumní, které z hlediska všech propočtů měly nejvyšší finanční výnos na hektar a byly zhodnoceny jako nejméně procentuálně ztrátovou plodinou, a to 0,5 % vůči republikovému průměru. Z hlediska náročnosti a střídání plodin je ale navrženo pěstování plodiny na 350 ha, což je zhruba o polovinu více než v předešlých letech. Třetí plodinou navrženou pro sestavení osevního postupu je ječmen jarní, který ztrácí za sledované období v průměru 27 % výnosu ve srovnání s ostatními zemědělci, kteří rovněž pěstují danou plodinu, avšak stále dosahuje druhých nejvyšších výnosů na hektar, a to 34 491 Kč/ ha. Předposlední zvolenou plodinou je řepka ozimá, která zaznamenává v průměru 18 029 Kč/ha výnosu, z hlediska agrotechnických opatření je pro ni navržena rozloha 350 ha, jež je téměř stejná jako v minulých letech. Poslední zvolenou plodinou je kukuřice setá, která sice ve výsledcích vyšla nejhůře ze všech plodin, stále však podnik dokázal za ni tržít, a to zhruba 25 658 Kč/ha.

Pro zpřehlednění jsou níže vypsány plodiny, které byly navrženy k úpravě osevního postupu (bez zahrnutí meziplodin):

- Pšenice ozimá – 370 ha
- Brambory – 350 ha
- Řepka ozimá – 350 ha
- Kukuřice setá – 350 ha
- Ječmen jarní – 350 ha

Tabulka 14 Návrh osevního postupu

Hon	2017	2018	2019	2020	2021
1	Pšenice	Brambory	Řepka	Kukuřice	Ječmen
2	Brambory	Řepka	Kukuřice	Ječmen	Pšenice
3	Řepka	Kukuřice	Ječmen	Pšenice	Brambory
4	Kukuřice	Ječmen	Pšenice	Brambory	Řepka
5	Ječmen	Pšenice	Brambory	Řepka	Kukuřice

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

V tabulce výše lze vidět zpracovaný osevní postup, který by podniku měl přinést vyšší ziskovost.

Dle konzultace by navržený osevní postup neměl z hlediska agrotechnických zásahů, při nichž došlo k vyřazení dvou plodin, a to cukrové řepy a slunečnice roční, nijak narušovat vysokou sklizeň nově navrženého osevního postupu. Další záporné vlivy kvůli vyřazení slunečnice roční a cukrové řepy by neměly nastat, jelikož podnik nemá živočišnou produkci, popřípadě podepsané smlouvy s odběrateli, kvůli kterým by musel pěstovat prodělečné plodiny a být sankcionován za nedodržení prodeje komodit.

V tabulce č. 15 lze vidět průměrné náklady a ceny na tunu vypěstované komodity. Brambory, jak lze vidět v tabulce, byly dále rozděleny na rané a polorané, kdy zhruba 250 ha by se mělo sklízet v červnu z důvodu poměrně vysokých cen. Po těchto raných bramborách by bylo možné zasít meziplodinu, jež by zlepšila kvalitu půdy. Druhá polovina, tudíž 100 ha, by se sklízela na podzim. Důležité je podotknout, že všechny brambory jsou jen pro konzumní účely. Je tak rozhodnuto díky vyšší ziskovosti než z brambor průmyslových, které družstvo pěstuje.

Celková hodnota získaného eventuálního zisku je znázorněna v tabulce č. 15. Tato hodnota je bez zahrnutí subvencí na jednotlivé plodiny. Ovšem pokud by podnik žádal o stejné dotace jako v předchozích letech s rozdílnou výměrou obhospodařované půdy u jednotlivých plodin, měla by se výše celkového zisku zvýšit o finanční podpory.

Tabulka 15 Úprava osevního postupu – finančně

	Náklady (Kč/t)	Cena (Kč/t)	Výměra (ha)	Výnos (t/ha)	Výnos (celkem)	Celkem
Pšenice ozimá	3 363	3 820	370	3,16	1 169,2	534 324,40 Kč
Ječmen jarní	3 252	4 452	350	3,96	1 386	1 663 200,00 Kč
Kukuřice na zrno	2 906	3 779	350	5,23	1 830,5	1 598 026,50 Kč
Řepka ozimá	9 470	10 573	350	1,45	507,5	559 772,50 Kč
Brambory - rané	4 100	4 800	250	17,16	4 290	3 003 000,00 Kč
Brambory - polorané	4 100	4321	100	19,16	1 916	423 436,00 Kč
Celkem	-	-	-	-	-	7 781 759,40 Kč

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Při konečném porovnání současného osevního postupu, kdy se hodnota zisku pohybovala okolo 2 689 572 Kč, a nově navrženého osevního postupu, kdy suma zisku je 7 781 759,40 Kč, by celkový rozdíl činil zhruba **5 092 187 Kč**, ovšem za předpokladu stagnace či nepatrného zvýšení cen nákladů a snížení cen komodit.

4.5.2 Restrukturalizace – zaměstnanci

Z přílohy k účetní závěrce z roku 2017 bylo zjištěno, že průměrný počet zaměstnanců je 30. Z toho 10 zaměstnanců pracuje na administrativních pozicích. Náklady na jednoho zaměstnance v roce 2017 byly vyčísleny podle výkazu zisku a ztrát v průměru na 25 000 Kč za měsíc.

Celkově tvoří mzdové náklady v položkách VZaZ poměrně velké procento zastoupení. Při porovnání struktury zaměstnanců s jinými podniky se stejně velkou výměrou půdy a specializací na rostlinnou výrobu bylo zjištěno, že průměrný počet zaměstnanců na administrativních pozicích se pohybuje okolo 4–5 lidí a v celkovém podniku pak v průměru okolo 14.

Z vysokého počtu zaměstnanců a dále pak i z důvodu vysoké hodnoty mzdových nákladů z nákladů celkových se autor práce rozhodl, že zanalyzuje produktivitu práce, pokud se výsledky budou rovnat nepříznivým hodnotám, bude navrženo řešení, které celkově zvýší zisk. V grafech níže se vychází ze vztahů (2.17), (2.15), (2.16) v metodice.

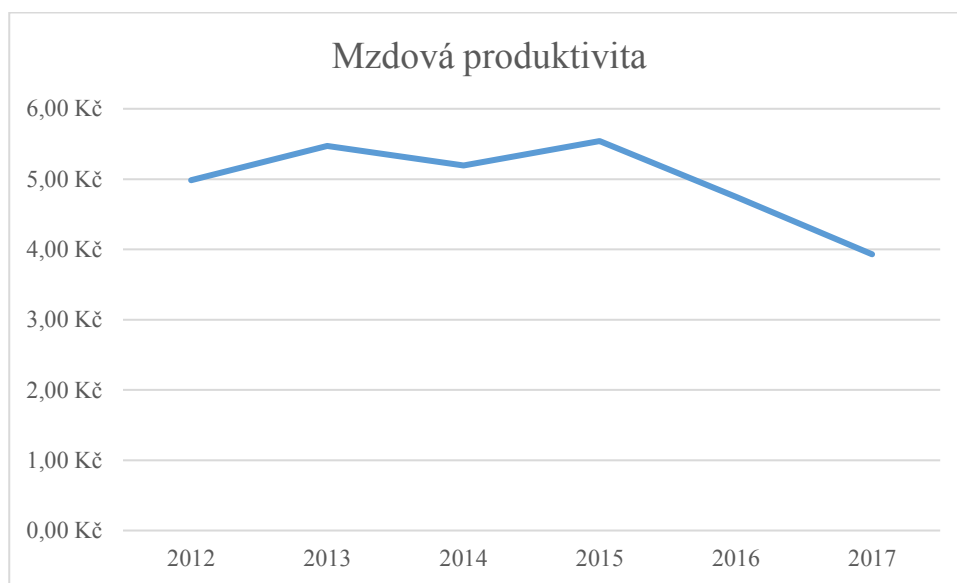
Mzdová produktivita

Zmíněný ukazatel nám udává, jak vysoký podíl tržeb připadá na 1 Kč mzdových nákladů. Jak lze vidět na grafu níže, nejvyšší podíl tržeb získal podnik v roce 2015, kdy na

1 Kč mzdových nákladů připadalo 5,54 Kč tržeb. Ovšem po tomto roce nastalo razantní snížení a v posledním sledovaném roce byla hodnota tržeb jen 3,93 Kč na 1 Kč mzdových nákladů. Tento propad byl zejména zapříčiněn nízkými tržbami, které jsou z celkového sledovaného období nejnižší.

Lze tedy konstatovat, že křivka mzdové produktivity je nestálá a za poslední dva roky má klesající trend.

Graf 5 Mzdová produktivita

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

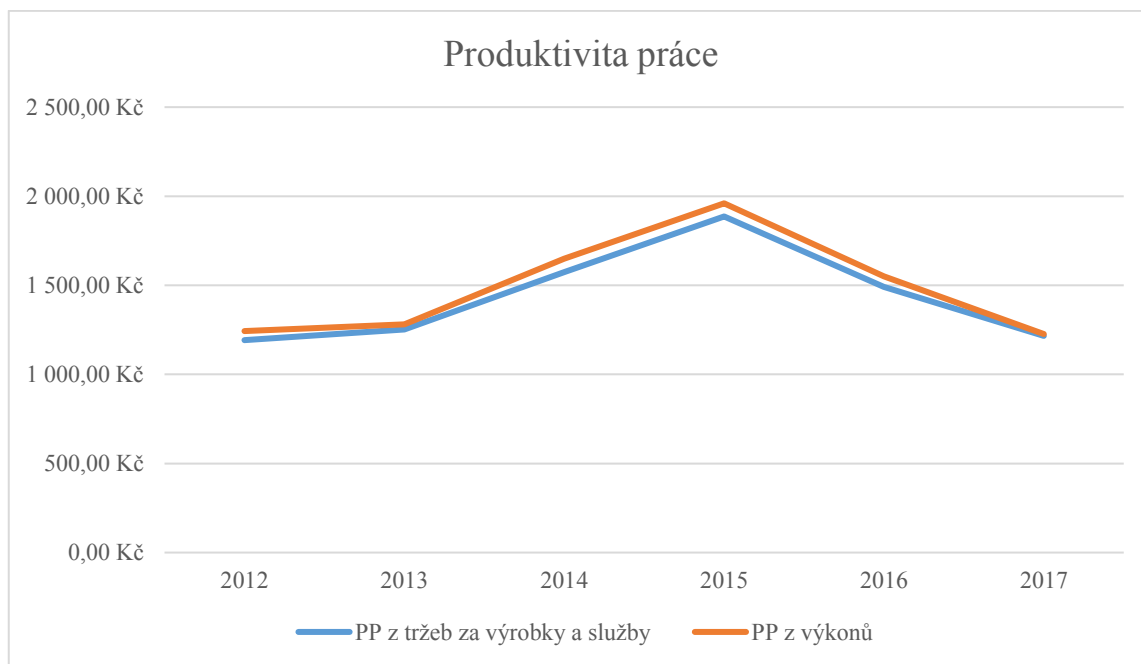
Produktivita práce z tržeb za výrobky a služby a z výkonů

Dalšími ukazateli pro zjištění produktivity práce byly PP z tržeb za výrobky a služby (vztah 2.15) a PP z výkonů (vztah 2.16). Těmi se určuje podíl tržeb za výrobky a služby a výkony na jednoho zaměstnance.

Jak lze vidět na grafu níže, oba ukazatele vycházely téměř totožně, a to z toho důvodu, že podnik nevyužívá aktivaci a jen malé procento výrobků má uloženo v zásobách. Na rozdíl od předchozího grafu, kde trend křivky byl nestálý, křivka u PP z výkonů a tržeb za výrobky a služby má tendenci od počátku až do roku 2015 rostoucí a poté klesající. Jedním z důvodů rostoucí křivky je snížení počtu celkových zaměstnanců o 18 za sledované období. Dalším důvodem bylo udržení poměrně stejně vysokých tržeb za první 4 roky, a to kromě roku 2014, kdy tržby byly vykompenzovány snížením počtu zaměstnanců.

Ovšem i přes uchování stejného počtu zaměstnanců se produktivita práce v posledních dvou letech markantně snížila. Postupně byl klesající trend v každém roce o 200 Kč zaznamenán od roku 2015, kdy se podnik dostával téměř do nejmenších čísel.

Graf 6 Produktivita práce

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Z výsledků, které byly vypočítány výše, vyplynulo, že PP je v posledních dvou letech klesající a neefektivní. Ke zlepšení této situace by mohlo dojít díky snížení průměrných mezd na jednoho zaměstnance, které se jeví za rok 2017 jako poměrně vysoké. Ovšem tato změna by mohla způsobit celkové snížení motivace pro zaměstnance z důvodu nízkých mezd. Proto bylo navrženo celkové snížení počtu zaměstnanců.

Výsledného počtu zaměstnanců bylo dosaženo díky zprůměrování jednotlivých ukazatelů při snaze docílit výsledného průměru za poslední rok.

Průměr byl zvolen z toho důvodu, jelikož není známa celková produktivita na jednoho zaměstnance, tudíž nelze ani přesně uvést, kterých zaměstnanců by se restrukturalizace týkala. Výsledky, kterých bylo dosaženo, jsou totiž průměrné za všechny zaměstnance.

Celkově se průměrná mzdová produktivita pohybovala za sledované období na necelých 5 Kč tržeb na jednu korunu nákladu. Z toho plyne, že při ponechání mezd jednotlivým zaměstnancům by 6 lidí podnik opustilo.

Průměrné tržby na jednoho zaměstnance vycházely zhruba 1435 Kč. V tomto případě by se při zachování tržeb měl počet zaměstnanců snížit o 5 lidí.

Z výsledků PP z výkonu bylo zjištěno, že průměrné výkony na jednoho zaměstnance vycházejí na 1485 Kč, tudíž o skoro 260 Kč více než v roce 2017. Vyplývá z toho tedy, že celkově 6 lidí nebylo při tak nízkých výkonech produktivních, tudíž ve snaze zvýšení produktivity práce dojde ke snížení počtu zaměstnanců o 6, a to na 24. Z celkových výpočtů tedy vyšlo, že celkově v průměru 6 lidí ztratí své zaměstnání.

Pokud bychom počítali se snížením počtu zaměstnanců o 6, mzdové náklady by se podniku snížily téměř o 1 854 000 Kč, tj. o 20 %.

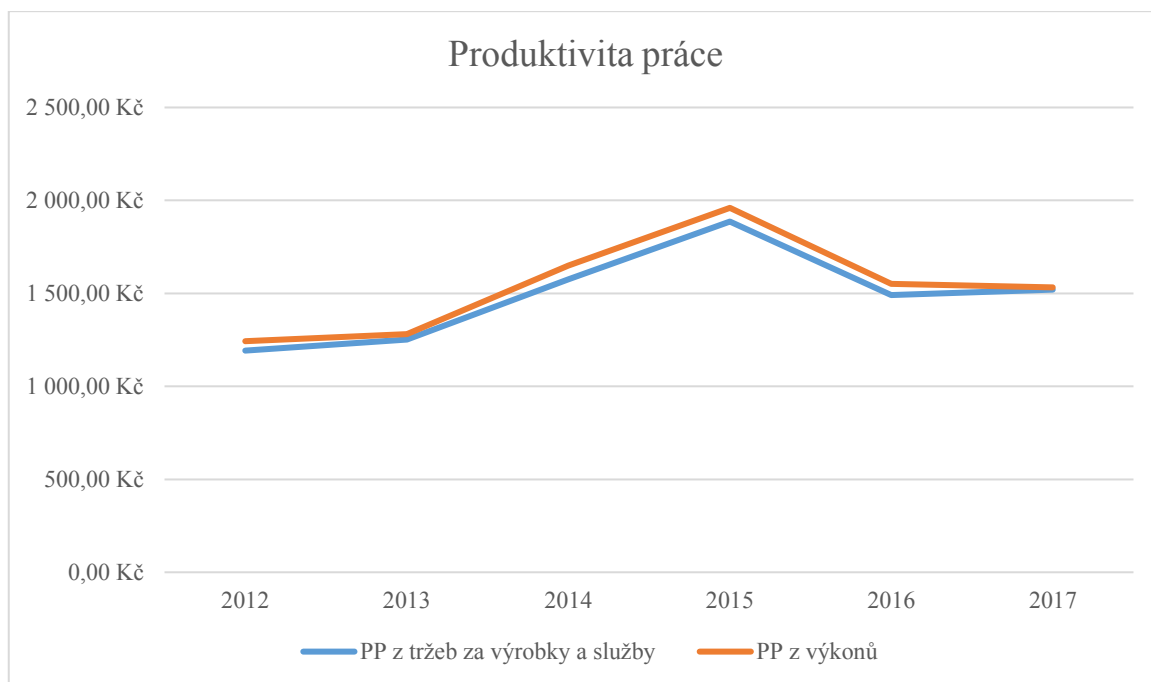
Pokud by se jednalo o ukazatele PP a mzdové produktivity, ty by se při navržené změně změnilo následovně.

Graf 7 Mzdová produktivita po novém návrhu

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Graf 8 Produktivita práce po novém návrhu

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Jak lze vidět na grafech č.7 a č.8, ukazatele by měly od roku 2016 rostoucí trend, který by mohl pokračovat i v dalších letech.

Hodnoty, ze kterých se vycházelo v této podkapitole, lze nalézt v tabulce č. 20. Pokud dojde k sečtení těchto dvou návrhů v podkapitolách 4.5.1 a 4.5.2, podnik by se dostal do celkově kladného zisku, a to zhruba na **1 674 187 Kč**.

4.5.3 Investiční dotace

Z národních a evropských finančních podpor čerpá zemědělské družstvo dotace zejména na provoz. Dotace se tedy vážou na vypěstovanou zeleninu nebo na výměru celkově obhospodařované půdy za daný rok. Jak je již zmíněno v teoretické části, existují i dotace, které jsou získávány na vývoj podniku, a to hlavně na technologie, rekonstrukce a podobně. Jde o investiční dotace, jejichž hlavním cílem je podpořit podnik při nákupu nových technologií ve snaze snížit celkové náklady na výrobu, zlepšení ekonomiky výroby, zvýšení jakosti apod.

Zmíněné dotace lze čerpat z dotačního titulu Program rozvoje venkova 2014–2020 nebo z Podpůrného garančního rolnického a lesnického fondu.

Cílem každého podniku je ponížení celkových nákladů na výrobu. Kromě přímých nákladů na plodiny jako osivo, postřiky atd. jsou náklady na stroj vysokou nákladovou položkou, jelikož traktor je i hlavní pomocná síla zemědělců.

Pokud dojde ke snížení celkových nákladů na stroj, traktor, podnik teoreticky zvýší i celkový zisk z plodin. Další důvody, proč navrhnout koupi nového traktoru, jsou nejen snížení nákladů, ale i zvýšení preciznosti při obhospodařování půdy, zlepšení jakosti, zvýšení spolehlivosti na stroj, pokles počtu celkových strojů potřebných pro obdělávání půdy, modernizace techniky a nedílným pozitivem je i šetrnost vůči životnímu prostředí, které v současné době nové traktory poskytují. Ovšem zmíněný nákup nového traktoru by při špatném výběru mohl mít fatální následky na ekonomiku podniku, nedošlo by ke zvýšení ziskovosti, ale naopak ke snížení, pokud bude zakoupen irelevantní drahý stroj, který se plně nevyužije. Proto je důležité dobře zvážit parametry, které má mít, a celkově zhodnotit investici za pomoci určitých ukazatelů.

Důležité je zdůraznit, že investice bude částečně kryta podporou z PGRLF, na niž má podnik z dosud zjištěných informací nárok. Finanční subvence je zobrazena ve snížení procentní úrokové míry, a to v průměru o 2,25 % (výše procentního krytí pro rok 2018) při získání úvěru od banky, která má podepsanou spolupráci s PGRLF.

Hlavní kritéria pro výběr traktoru byly zvolena následovně: poměr cena / výkon traktoru, cenově dostupné náhradní díly, univerzálnost z pohledu schopnosti zvládnout i náročné práce na tažnou sílu, ale i méně náročné práce, při kterých nedojde k celkové ztrátě výkonnosti. Nedílnou roli hraje i ten fakt, že půdy, na nichž podnik hospodaří, nejsou svažité, proto není zapotřebí vybírat vysoko výkonové typy traktorů. Dalším faktorem je využití traktoru zejména na pěstování obilovin. Důvodem výběru právě obilovin je jejich celková vysoká rozloha v rámci osevního postupu, dále pak téměř stejný postup při sklizni, setí a přípravě. Ze zmíněných specifík vychází nejlépe traktor značky Zetor, typ Crystal 150, v cenové relaci okolo 2 mil. Kč.

Avšak k celkovému zjištění, zda tento návrh, přesněji koupě nového traktoru, je vhodná pro daný podnik, je nezbytné celkově zhodnotit investici určitými ukazateli. Jsou jimi: doba návratnosti investice, čistá současná hodnota a index ziskovosti.

Pro získání hodnot zmíněných ukazatelů se musí v první řadě vypočítat provozní cash flow, u něhož dochází k součtu VH po zdanění a odpisů.

Jak lze vidět z tabulky níže, největší položku mají provozní náklady, kterých bylo dosaženo součtem položek z tabulky č. 21 v příloze. Důležité je zmínit, že v provozních nákladech už je počítáno s úspěšným příjmem dotace v podobě 2,25% pokrytí úroků. Stále lze při odečtu všech položek vidět, že CF je kladné.

Investice je v tabulce rozložena do pěti let, protože traktor se v daňových odpisech odepisuje podle 2. skupiny, tzn. 5 let. Typ odpisu je zvolen rovnoměrný. Hodnota očekávaných příjmů byla zjištěna pomocí průměrných celkových příjmů za sledované období u pšenice ozimé a ječmene jarního. Průměr je zvolen z toho důvodu, že se nedá jednoznačně určit, jaké příjmy podnik bude mít v budoucích letech, jelikož zde má vliv mnoho faktorů. Dále pak hodnoty provozních nákladů byly rovněž odhadnuty pomocí predikce cen nafty, energie, nájemného atd.

Tabulka 16 Výpočet provozního CF (Kč)

	2019	2020	2021	2022	2023
Očekávané příjmy	12 293 306	12 293 306	12 293 306	12 293 306	12 293 306
Provozní náklady	11 367 016	11 721 547	11 699 920	11 770 184	11 567 480
VH provozní	926 290	571 759	593 386	523 122	725 826
Daň ze zisku (19 %)	175 995	108 634	112 743	99 393	137 907
VH po zdanění	750 295	463 125	480 643	423 729	587 919
Odpisy	220 000	445 000	445 000	445 000	445 000
CF provozní	970 295	908 125	925 643	868 729	1 032 919

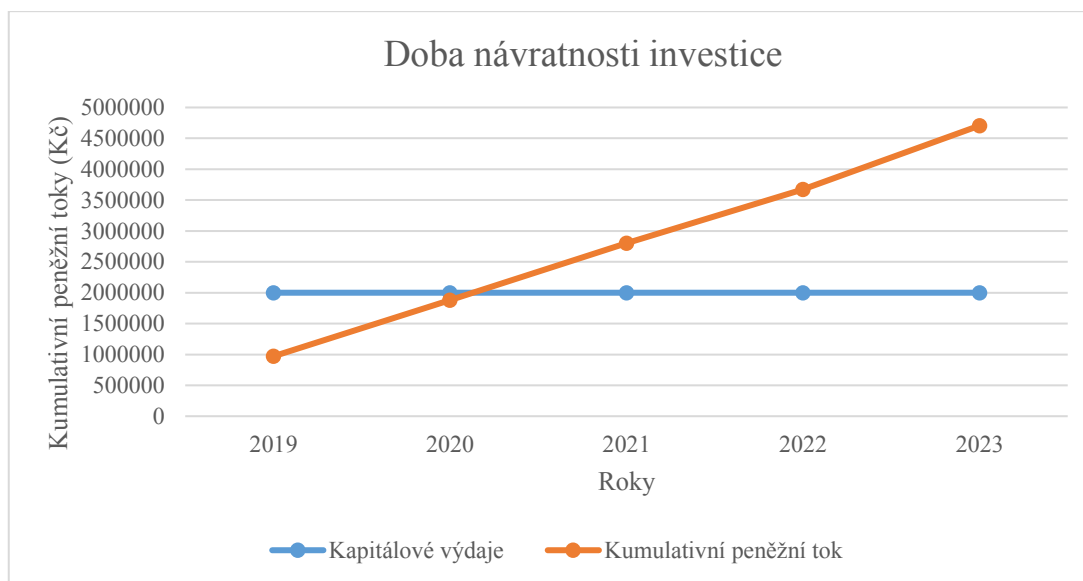
Zdroj: (uzei.cz, 2018), vlastní zpracování

Díky zjištěnému provoznímu CF se dále mohla analyzovat doba návratnosti investice, pro kterou byl vybrán přesnější vzorec pro výpočet doby návratnosti z kumulativních zisků podle metodiky (2.19).

$$\text{Doba návratnosti} = 2 + \frac{37497}{925\,643} = \mathbf{2,041 \text{ let}}$$

Díky předcházejícímu vztahu bylo zjištěno, že cena traktoru se navrátí jen díky příjmům z dané investice za 2 roky a 15 dní. Pro lepší vypovídací hodnotu je znázorněna doba návratnosti i graficky níže. Lze vidět, že v roce 2020 dojde k navrácení investice.

Graf 9 Doba návratnosti investice

Zdroj: vlastní zpracování

Důležité je zmínit, že doba návratnosti není měřítkem efektivity projektu, ale pouze měřítkem očekávané likvidity, proto by měla být používána spíše jako doplněk jiných kritérií posuzování projektů. Z tohoto důvodu je dále pokračováno s dalšími ukazateli, které hodnotí investici z pohledu času. Jedná se o metody dynamické.

Další ukazatel, který je přínosný pro zhodnocení investice, se jmenuje čistá současná hodnota.

$$\text{ČSH} = 4\,533\,267 \text{ Kč} - 2\,000\,000 \text{ Kč} = 2\,533\,267 \text{ Kč}$$

ČSH byla vypočítána za pomoci vztahu (2.20) z metodiky, díky které bylo zjištěno, že se rovná 2 533 267 Kč. Kladný ukazatel vyjadřuje, že investiční projekt je pro podnik přijatelný a zvyšuje tržní hodnotu společnosti.

S čistou současnou hodnotou posuzované investice úzce souvisí index ziskovosti. Jak je již zmíněno v metodice, rozdíl mezi těmito dvěma ukazateli spočívá v tom, že u ČSH dochází k rozdílu mezi peněžními příjmy a kapitálovými výdaji, kdežto u PI jde o podíl těchto dvou položek. Výpočet odvozený od vztahu (2.21) je následující:

$$\text{PI} = \frac{4533267}{2000000} = 2,27$$

Z předchozího výsledku je patrné, že na 1 Kč kapitálového výdaje přinese daná investice 2,27 Kč peněžních příjmů.

Dle výše uvedených výsledků, kdy došlo k hodnocení investice pomocí doby návratnosti investice, čisté současné hodnoty a indexu ziskovosti, lze derivovat, že investice je z pohledu podniku přínosná a lze ji doporučit k realizaci. Dalšími přidanými hodnotami, které bude mít realizace návrhu, je modernizace techniky, zvýšení její spolehlivosti, zvýšení preciznosti při obdělávání půdy atd.

Platí to však za předpokladu provedení této investice po prvotním ročním zavedení předešlých optimalizací, kdy dojde k získání určitých volných finančních prostředků pro schopnost splácení dané investice, jelikož v současné době není podnik schopen si tuto investici dovolit.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zanalyzování hospodaření podniku za pomoci vybraných poměrových ukazatelů se záměrem identifikovat vliv dotační politiky na vybrané zemědělské družstvo. Rozbor byl proveden jak pro reálné výsledky hospodaření, které byly čerpány z účetních výkazů společnosti, tak i hospodářské výsledky očištěné o přijaté dotace. Hlavního cíle bylo dosaženo zejména plněním dílčích cílů.

Prvním z nich bylo studium odborné literatury se zaměřením na charakteristiku agrární politiky, na jejímž základě byly v teoretické části popsány základní informace o agrární politice.

Druhým dílčím cílem bylo vymezení aktuálních nástrojů SZP, kterého bylo dosaženo v kapitole 3.4 Společná zemědělská politika, a to přesněji v části 3.4.2.

V rámci plnění předposledního dílčího cíle byl proveden sběr dat z účetnictví podniku, kterého bylo zapotřebí pro splnění ekonomického vyhodnocení vlivu dotačního čerpání na hospodaření podniku. Její nezkreslené vyhodnocení bylo podmíněno vstřícným přístupem vedení podniku poskytnout detailnější informace o činnosti podniku a samotné financování.

Následovala interpretace zjištěných výsledků a návrhy optimalizačních řešení v části 4.5. K hodnocení vlivu dotací na podnik byly použity poměrové ukazatele, jelikož u nich bylo možné zhodnotit vliv jak s finanční podporou, tak i bez ní.

Z poměrových ukazatelů bylo konkrétně využito ukazatelů zadluženosti, rentability, likvidity a aktivity. Z ukazatelů rentability bylo využito rentability vlastního kapitálu, celkových aktiv, tržeb a nákladů. Ukazatele byly zhodnoceny v kapitole 4.4, přičemž u všech typů rentabilit byly výsledné hodnoty kladné, výjimkou byly roky 2014 a 2017, kdy se hodnoty rentability aktiv dostaly nejdříve v roce 2014 do $-7,5\%$, a poté v roce 2017 do $-6,6\%$. Důvodem byla celková ztráta na konci roku. Po odečtení provozních dotací vycházely všechny hodnoty záporně. Vůbec nejhůře vycházel ukazatel rentability vlastního kapitálu v roce 2017, kdy se dostal do -447% .

Lze tedy konstatovat, že vliv dotací na rentabilitu podniku je vysoký až do takové míry, že by podnik bez nich nemohl dál fungovat a vytvářet zisk.

Stále je však zapotřebí věnovat určitou pozornost i dalším vlivům a nespolehat se pouze na dotace, jako tomu bylo v letech 2014 a 2017, kdy se tržby za výrobky pohybovaly ve velmi nízkých číslech oproti předchozím rokům.

Hodnoty běžné likvidity byly po odečtení dotací v prvních třech letech v záporných hodnotách jako hodnoty bez odečtení. Nejhuře se jevil rok 2012, kdy se ukazatel běžné likvidity včetně dotací rovnal 0,539. Tento rok vycházel nejhuře i s absencí dotací, a to v hodnotách -0,347. Z hlediska zhodnocení celkových výsledků běžné likvidity podniku se ani v jednom roce nedostal na doporučené hodnoty výsledků. Důvodem jsou vysoké hodnoty krátkodobých finančních závazků.

Poslední ukazatel, který byl ve finanční analýze využit, je ukazatel zadluženosti. Z pohledu dlouhotrvajícího vývoje bylo zjištěno, že celková zadluženost podniku stoupá. V posledním zkoumaném roce vzrostla míra celkové zadluženosti oproti prvnímu sledovanému roku o 23 % na 94 %, což má záporný vliv na celkový vývoj podniku.

Z celkových výsledků finanční analýzy byly derivovány optimalizační návrhy, které byly posledním dílčím cílem této bakalářské práce. Byly navrženy tři optimalizační procesy.

Prvním z nich je úprava osevního postupu, při níž došlo za pomoci výpočtů, které je možné vidět v tabulkách č. 12, 13 a grafu č. 4 k návrhu nového osevního postupu. Celý osevní postup je snížen o dvě plodiny, a to slunečnici roční a cukrovou řepu a v posledním roce i o pšenici jarní z důvodu ztrátovosti a nízkých výnosů, tudíž vznikl 5honný osevní postup. Přidělování hektarů k jednotlivým plodinám vznikalo za pomoci poměrů procentuálních výnosů vůči republikovému průměru, dále pak z hlediska nenarušení osevního postupu. Plodina s největší rozlohou v novém osevním postupu je stále pšenice ozimá, avšak s 370 ha oproti 720 ha v minulém roce. Důvodem snížení výměry plodiny je navýšení rozlohy brambor, a to na 350 ha z důvodu nejnižší procentuální ztrátovosti a nejvyšším výnosům. Dalšími plodinami zařazenými v osevním postupu jsou ječmen jarní, řepka ozimá a kukuřice setá, všechny plodiny budou pěstovány na výměře 350 ha. Návrh byl vytvořen s ohledem na agrotechnické faktory. Díky již zmíněné úpravě došlo k vypočítání kladného zisku, který se při stagnaci nákladů a cen na jeden hektar v cenách roku 2017 pohybuje okolo 7 781 759,40 Kč. To činí oproti předešlému zisku v roce 2017 rozdíl **5 092 187 Kč**.

Druhým návrhem je snížení počtu zaměstnanců v podniku. K tomuto optimalizačnímu procesu se dospělo zejména díky ukazatelům produktivity práce

z tržeb, výkonů a mzdové produktivity. U všech zmíněných ukazatelů se projevil klesající trend, kdy například hodnota mzdové produktivity klesla až k 3,93 Kč tržeb na korunu nákladů. Avšak průměrně vycházel tento ukazatel okolo 5 Kč. Z těchto důvodů bylo navrženo snížení počtu zaměstnanců za pomoci průměrných hodnot ukazatelů. V konečném důsledku se jednalo o 6 lidí, o něž by se měl celkově snížit stav zaměstnanců, aby bylo dosaženo průměrné produktivity práce. Při této redukci se v roce 2017 snížily náklady na zaměstnance o 20 %, tedy o 1 854 000 Kč.

Posledním optimalizačním návrhem je investiční dotace od PGRLF na traktor. Pracovní stroj byl zvolen z toho důvodu, že je nepostradatelnou silou při tvorbě výrobku, zisku. Při výběru stroje se vycházelo z hlavních kritérií, z nichž poté vyšel Zetor Crystal 150 jako nejlepší volba. Hlavním důvodem této investice bylo snížení nákladů na pěstování plodin a tím i zvýšení zisku podniku. Pro zjištění, zda traktor bude vynášet zisk, a bude tudíž pro podnik vhodný, bylo zapotřebí zhodnotit investici pomocí 3 vybraných ukazatelů, a to doby návratnosti, čisté současné hodnoty a indexu ziskovosti. Primárním zdrojem pro výpočet těchto ukazatelů bylo zjištění výše provozního cash flow za 5 let, kdy bude traktor odepisován. Zjištěné hodnoty CF byly v každém roce kladné, nejnižší hodnoty dosahovaly v roce 2022, a to 868 729 Kč, avšak stále byly kladné. Prvním ukazatelem odvozeným od CF byla doba návratnosti, která ukázala, že investice se vrátí za 2 roky a 15 dní, tedy méně jak za půlku celkového období, kdy investice bude probíhat. Druhý ukazatel, a to ČSH, byla vyčíslena na 2 533 267 Kč, což poukazovalo na to, že investiční projekt je pro podnik přijatelný, navíc zvyšuje tržní hodnotu společnosti. Třetí ukazatel, a to index ziskovosti, vyšel kladně s hodnotou 2,27, tedy při vložení 1 Kč kapitálových výdajů dojde k navýšení příjmů o 2,27 Kč. Všechny ukazatele vyšly ve prospěch podniku, lze tedy derivovat, že investice je z pohledu družstva přínosná a lze ji doporučit k realizaci.

Ovšem tento návrh je doporučován k realizaci minimálně až 1 rok po zařazení předešlých dvou návrhů do procesu. Důvodem pozdějšího použití návrhu je získání určitých financí na schopnost krytí úvěru.

Sledované období 2012–2017 lze z celkového dlouhodobého hlediska klasifikovat jako finančně nestabilní. Získané hodnoty ze zvolených ukazatelů zaznamenaly každé dva roky výkyvy. Celkový vývoj podniku lze zhodnotit jako zhoršující se až kritický. I při přijímání provozních dotací se podnik dostal ve dvou letech do velkých ztrát. Ovšem podle výsledků by se zemědělské družstvo s absencí dotací dostalo do ještě větších ztrát, než je

v současné době. Z toho tudíž plyne, že dotace jsou pro zkoumaný podnik nepostradatelnou finanční podporou.

Při snaze navrátit ziskovost společnosti by navržené optimalizační procesy měly v tomto ohledu pomoci.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Tištěné dokumenty

- BARÁKOVÁ, Blanka, 2010. *Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku: monografie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-657-7.
- BEČVÁŘOVÁ, Věra, 2007. *Koncepce a vývoj agrární politiky EU a USA*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně. ISBN 978-80-7375-133-3
- BEČVÁŘOVÁ, Věra, 2001. *Zemědělská politika*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita. ISBN 80-7157-514-3.
- BEDNAŘÍK, Zdeněk, 1970. *Integrace zemědělství Evropského hospodářského společenství: ekonomický růst, státní intervence, společný trh*. Praha: Academia, 1970.
- BOUČKOVÁ, Bohuslava, 2010. *Agrární a strukturální politika*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-2067-3.
- HIGGINS, Robert C., 2011. *Analysis for Financial Management*. McGrawHill – Education, 2011. 480 s. ISBN 978-0078034688
- HOMOLKA, Jaroslav, Dobroslava PLETICHOVÁ a Jiří MACH, 2008. *Zemědělská ekonomika*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-1830-4
- KALOUDA, František, 2016. *Finanční analýza a řízení podniku*. Praha: Aleš Čeněk. ISBN: 978-80-7380-591-3
- KISLINGEROVÁ, Eva., & Hnilica, Jiří, 2008. *Finanční analýza: krok za krokem*. Praha: C. H. Beck pro praxi. ISBN: 80-717-9713-8
- KNÁPKOVÁ, Adriana, PAVELKOVÁ Drahomíra a ŠTEKER Karel, 2013. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2. rozš. vyd. Praha: Grada. Prosperita firmy. ISBN 8024744562.
- KUBÍČKOVÁ, Dana a JINDŘICHOVSKÁ Irena, 2015. *Finanční analýza a hodnocení výkonnosti firmy*. V Praze: C. H. Beck. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-538-1.

- NEUMANN, Pavel, 2004. *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. Praha: Oeconomica. ISBN 80-245-08141.
- ROBINSON, Thomas R, 2009. *International financial statement analysis*. Hoboken, N. J.: John Wiley. ISBN 9780470287668.
- RŮČKOVÁ, Petra, 2015. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 5. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-5534-2.
- SEDLÁČEK, Jaroslav, 2007. *Finanční analýza podniku*. Brno: Computer Press. ISBN: 978-80-2511-830-6
- SOUČKOVÁ, Helena, 2014. *Dotační příležitosti v zemědělství: klíčová aktivita 01: [studie]*. Mělník: Česká zahradnická akademie Mělník, střední škola a vyšší odborná škola. ISBN 978-80-87610-19-0.
- SVATOŠ, Miroslav, 2006. *Agrární politika*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Česká zemědělská univerzita. ISBN 80-213-0760-9.
- SVATOŠ, Miroslav, 2013. *Agrární politika: vybraná témata*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-1914-1.
- SYNEK, Miloslav, 2011. *Manažerská ekonomika*. Praha: Grada. ISBN: 978-80-2473-494-1
- SZIF, 2017. *Příručka pro žadatele – Jednotná žádost, žádost o zařazení AEKO, EZ, žádost o změnu zařazení AEO, AEKO, EZ*.
- VOŠTA, Milan, 2010. *Udržitelný rozvoj venkovského prostoru České republiky v kontextu nástrojů Evropské unie*. Acta Oeconomica Pragensia. 2010. ISSN 0572-3043.

6.2 Elektronické dokumenty

- APIC-AK. *Agrární komora ČR* [online]. Copyright © [cit. 29.09.2018]. Dostupné z: http://www.apic-ak.cz/data_ak/16/d/PPVyrocnizprava2015.pdf
- APIC-AK. *Agrární komora ČR* [online]. Copyright ©J [cit. 29.09.2018]. Dostupné z: http://www.apic-ak.cz/data_ak/14/v/SZP2014Trnka.pdf
- CZSO. *Český statistický úřad | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ* [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

- EAGRI. *Dobrovolná podpora vázaná na produkci, dotační podpora spolupráce subjektů v zemědělství a potravinářství a téma diverzifikace* (Ministerstvo zemědělství, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 30.09.2018]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/dobrovolna-podpora-vazana-na-produkci.html>
- EAGRI. *Program rozvoje venkova 2014-2020* [online]. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. [cit. 2017-11-07]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>
- EAGRI. *Přechodné vnitrostátní podpory (Dotace, eAGRI)*. [online]. Copyright © 2009 [cit.01.10.2018]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/prechodne-vnitrostatni-podpory/>
- EAGRI. *Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky* [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne>
- EUROPA. *Financování společné zemědělské politiky | Fakta a čísla o Evropské unii | Evropský parlament*. [online]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/106/financovani-spolecne-zemedelske-politiky>
- EUROPA. *Financování SZP – Consilium. Home – Consilium* [online]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/cap-reform/cap-financing/>
- EUROPA. *SZP: Společná organizace trhu – Consilium. Home - Consilium* [online]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/cap-reform/common-market-organisation/>
- EUROPA. *The Common Agricultural Policy* [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/50-years-of-cap/files/history/history_book_lr_en.pdf
- INVESTICNIWEB. *Situace je dlouhodobě neudržitelná, zní ze Zemědělského svazu ČR | Investičníweb.cz. Zpravodajský portál pro investory | Investičníweb.cz* [online]. Copyright © [cit. 23.10.2018]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/news-v-ceske-republice-mame-milion-vlastniku-zemedelske-pudy/>

- PGRLF. *Programy | PGRLF a.s. PGRLF a.s. | Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond* [online]. Copyright © 2017 PGRLF, a.s. [cit. 01.10.2018]. Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/programy/>
- POZEMKYFARMY. *Co je greening v zemědělství? | Pozemkyafarmy.cz. Zemědělské pozemky a prodej zemědělské půdy | Pozemkyafarmy.cz* [online]. Copyright © Všechna práva vyhrazena 2014. Pozemkyafarmy.cz [cit. 29.09.2018]. Dostupné z: <http://www.pozemkyafarmy.cz/magazin/co-je-greening-v-zemedelstvi-38.html>
- SZIF. *Jednotná platba na plochu (SAPS) – Státní zemědělský intervenční fond.* [online]. Copyright © 2013 Státní zemědělský intervenční fond, všechna práva vyhrazena. [cit. 30.09.2018]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/saps>
- SZIF. *Program rozvoje venkova 2014-2020 – Státní zemědělský intervenční fond.* [online]. Copyright © 2013 Státní zemědělský intervenční fond, všechna práva vyhrazena. [cit. 30.09.2018]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014>
- SZIF. *Společná organizace trhů – Státní zemědělský intervenční fond.* [online]. Copyright ©2013 Státní zemědělský intervenční fond, všechna práva vyhrazena. [cit. 30.09.2018]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/spolecna-organizace-trhu>
- UZEI. *Ústav zemědělské ekonomiky a informací* [online]. [cit. 2018-11-18] Dostupné z: <http://www.uzei.cz/>
- VELEBA, Jan. *Historie a budoucnost českého zemědělství* [online]. In: [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://www.ceskenarodnilisty.cz/clanky/historie-a-budoucnost-ceskeho-zemedelstvi.html>
- ZEMEDELSEKOKOMODITY. *Informace pro zemědělství – Rostlinná výroba | Rostlinná výroba. Zemědělské komodity | Informace pro zemědělství* [online]. Dostupné z: <http://www.zemedelskekomodity.cz/index.php/roslinna-vyroba-menu>

7 Přílohy

Tabulka 17 Zdroj dat pro úpravu osevního postupu – náklady – Kč/t

Náklady - Kč/t	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pšenice ozimá	4 107	3 453	3 168	3 364	3 376	3 363
Pšenice jarní	-	-	-	-	-	3 300
Ječmen jarní	3 907	3 576	3 179	3 216	3 414	3 252
Kukuřice setá	2 737	3 789	3 020	4 581	2 906	2 906
Slunečnice roční	11 210	12 025	11 369	13 244	11 890	11 450
Řepka ozimá	10 049	8 627	8 163	9 525	9 571	9 470
Cukrová řepa	911	895	818	995	912	900
Brambory	3 691,28	4 663	3 862	4 904	4 185	4 100

Zdroj: (czso.cz, 2018), vlastní zpracování

Tabulka 18 Zdroj dat pro úpravu osevního postupu – cena – Kč/t

Cena - Kč/t	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pšenice ozimá	5 050	5 288	4 483	4 321	3 703	3 820
Pšenice jarní	-	-	-	-	-	4 350
Ječmen jarní	5 147	5 582	5 164	4 882	4 457	4 452
Kukuřice setá	4 718	5 062	4 253	3 781	3 900	3 779
Slunečnice roční	10 477	10 610	8 447	8 892	9 652	8 940
Řepka ozimá	11 843	10 949	9 724	9 860	10 128	10 573
Cukrová řepa	812	825	818	852	852	804
Brambor konzumní	2 825	5 814	4 865	4 521	5 165	4 321
Brambory- průmyslové	1 590	2 174	1 786	1 596	1 665	1 785

Zdroj: (czso.cz, 2018), vlastní zpracování

Tabulka 19 Zdroj dat pro úpravu osevního postupu – plodiny – výnos t/ha

Plodiny - výnos t/ha	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pšenice ozimá	3	4,35	5,45	5,7	4,48	3,16
Pšenice jarní	-	-	-	-	-	2,68
Ječmen jarní	2,64	3,11	4,89	4,23	3,33	3,96
Kukuřice setá	4,87	3,76	2,32	2,46	5,8	5,23
Slunečnice roční	1,63	1,3	1,93	1,3	1,65	1,88
Řepka ozimá	1,74	2,38	2,76	2,75	2,07	1,45
Cukrová řepa	38,13	46,67	52,59	41,04	47,68	47,33
Brambory	12,93	13,2	25,53	20,79	25,3	14,16

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Tabulka 20 Zdroj dat pro výpočet produktivity práce

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet zaměstnanců	48	48	33	30	30	24
Tržby z prodeje výrobků a služeb	57 230 000	60 092 000	51 960 000	56 590 000	44 718 000	36 476 000
Mzdové náklady	11 485 000	10 981 000	10 001 000	10 213 000	9 423 000	9 270 000
Mzdová produktivita	4,98 Kč	5,47 Kč	5,20 Kč	5,54 Kč	4,75 Kč	4,92 Kč
Výkony	59 660 000	61 479 000	54 437 000	58 804 000	46 534 000	36 795 000
Změna stavu zásob	2 430 000	1 387 000	2 477 000	2 214 000	1 816 000	319 000
Aktivace	-	-	-	-	-	-
PP z tržeb za výrobky a služby	1 192,29 Kč	1 251,92 Kč	1 574,55 Kč	1 886,33 Kč	1 490,60 Kč	1 519,83 Kč
PP z výkonů	1 242,92 Kč	1 280,81 Kč	1 649,61 Kč	1 960,13 Kč	1 551,13 Kč	1 533,13 Kč

Zdroj: Vnitropodnikové materiály společnosti, vlastní zpracování

Tabulka 21 Zdroj dat pro výpočet provozních nákladů (Kč)

	2019	2020	2021	2022	2023
Variabilní náklady	1 145 262	1 175 742	1 155 262	1 196 222	1 134 782
Materiál	6 870 000	6 870 000	6 870 000	6 870 000	6 870 000
Správní režie	712 600	714 083	715 566	717 049	718 532
Náklady na garážování	9 000	9 000	10 000	10 000	9 000
Pojištění	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Služby	2 380 384	2 484 190	2 484 190	2 517 040	2 380 384
Nákladové úroky s PGRLF	22 770	16 532	12 902	7 873	2 782

Zdroj: (uzei.cz, 2018), vlastní zpracování